

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta
Katedra speciální pedagogiky

**Studenti s tělesným postižením a majoritní společnost
v Janských Lázních a blízkém okolí**
Bakalářská práce

Autor: Lenka Davidová
Studijní program: B7506 Speciální pedagogika
Studijní obor: Výchovná práce ve speciálních zařízeních
Vedoucí práce: PhDr. Miroslava Javorská, Ph.D.

Zadání bakalářské práce

Autor: Lenka Davidová

Studium: P17K0285

Studijní program: B7506 Speciální pedagogika

Studijní obor: Výchovná práce ve speciálních zařízeních

Název bakalářské práce: **Studenti s tělesným postižením a majoritní společnost v Janských Lázních a blízkém okolí**

Název bakalářské práce AJ: Students with disabilities and the majority society in Janske Lazne and nearby

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Bakalářská práce představí aktivity studentů s tělesným postižením, kteří studují na Obchodní akademii, odborné škole a praktické škole Olgy Havlové (dále OAJL). Přiblíží, jak se studenti vlastní invencí a spoluprací s pedagogy propojují s majoritní společností v Janských Lázních. V teoretické části bude definován vývoj vztahu majoritní společnosti k lidem se zdravotním postižením a představeny nové trendy v edukaci jedinců se zdravotním postižením. Budou charakterizováni studenti s různými druhy tělesného postižení a jejich specifické potřeby nejen ve vzdělávání, ale i ve volnočasových aktivitách. Bude definován pojem volný čas a představena činnost Střediska volného času. V praktické části bude pomocí kvalitativního výzkumného šetření popsána příprava a realizace akcí OAJL. Za použití metod pozorování, rozhovorů a analýzy konkrétních situací budou sledovány, přestaveny a zhodnoceny aktivity studentů. Závěry doplní anketa mezi zástupci majoritní společnosti a jejich zpětná vazba na realizované akce.

VÍTKOVÁ, Marie. Somatopedické aspekty. 2., rozš. a přeprac. vyd. Brno: Paido, 2006. ISBN 80-7315-134-0. VÁGNEROVÁ, Marie. Psychopatologie pro pomáhající profese. Vyd. 5. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0225-7. JEŠINA, Ondřej a Martin KUDLÁČEK. Aplikovaná tělesná výchova. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2011. ISBN 978-80-244-2738-6. FISCHER, Slavomil. Speciální pedagogika: edukace a rozvoj osob se specifickými potřebami v oblasti somatické, psychické a sociální : učebnice pro studenty učitelství. Praha: Triton, 2014. ISBN 978-80-7387-792-7.

Garantující pracoviště: Katedra speciální pedagogiky,
Pedagogická fakulta

Vedoucí práce: PhDr. Miroslava Javorská, Ph.D.

Oponent: doc. PhDr. Boris Titzl, Ph.D.

Datum zadání závěrečné práce: 15.12.2019

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně pod vedením vedoucí práce a uvedla jsem veškeré použité prameny a použitou literaturu.

V Hradci Králové dne

Podpis:.....

Poděkování

Děkuji tímto PhDr. Miroslavě Javorské, Ph.D. za odborné vedení práce, poskytování rad a ochotu, kterou mi při zpracovávání práce věnovala. Dále děkuji pedagogům Obchodní akademie, odborné školy a praktické školy Olgy Havlové, Janské Lázně za cenné rozhovory.

Anotace

DAVIDOVÁ, Lenka. *Studenti s tělesným postižením a majoritní společnost v Janských Lázních a blízkém okolí*. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2020, 69. Bakalářská práce.

Bakalářská práce představuje aktivity studentů s tělesným postižením, kteří studují na Obchodní akademii, odborné škole a praktické škole Olgy Havlové. Přibližuje, jak se studenti vlastní invencí a spoluprací s pedagogy propojují s majoritní společností v Janských Lázních.

V teoretické části je definován pojem zdraví, nemoc a postižení, vývoj vztahu majoritní společnosti k lidem se zdravotním postižením a představeny nové trendy v edukaci jedinců se zdravotním postižením. Jsou zde charakterizovány specifické potřeby lidí s tělesným postižením nejen ve vzdělávání, ale i ve volnočasových aktivitách. Je zde definován pojem volný čas, a představeny funkce a nejvýznamnější zařízení volného času.

V praktické části je popsána historie a současnost Obchodní akademie, odborné školy a praktické školy Olgy Havlové Janské Lázně a činnost Střediska volného času zřízeného při škole. Pomocí kvalitativního výzkumného šetření je zde popsána příprava a realizace volnočasových akcí pro veřejnost. Za použití metod pozorování, rozhovorů a analýzy konkrétních situací jsou sledovány, přestaveny a zhodnoceny aktivity studentů.

Závěry doplňuje anketa mezi zástupci majoritní společnosti a jejich zpětná vazba na realizované akce.

Klíčová slova: zdraví, nemoc, postižení, tělesně postižený, majoritní společnost, volný čas, žák / student, volnočasové aktivity

Anotation

Davidova, Lenka. *Students with disabilities and the majority society in Janske Lazne and nearby*. Hradec Kralove: Faculty of education, University of Hradec Kralove, 2020, 69th Bachelor Thesis.

Bachelor thesis presents activities of students with disabilities who are studying at Business Academy, vocational school and practical school of Olga Havel. It approximates how students are able together with their educators connect with the majority in Janske Lazne and nearby.

The theoretical part defines the concept of health, illness and disability, the development of relationship between the majority society towards people with disabilities and introduces new trends in education of people with disabilities. There are characterized the specific needs of people with disabilities not only in education but also in leisure time activities. There is defined a term "leisure time" and introduced the features and major leisure time facilities.

The practical part describes the history and present of Business Academy, vocational school and practical school of Olga Havel in Janske Lazne . It also introduces LeisureTime Center established at school and its activities. By using qualitative research is there described the preparation and implementation of leisure public activities and special events. The students'activities and participation are monitored, introduced and evaluated by using the methods of observation, interviews and analysis of specific situations.

The survey among representatives of major society and their feedback on past events complete the conclusion of Bachelor thesis.

Keywords: health, disease, disability, physical disability, the majority, leisure time, pupil / student, leisure time activities

Prohlášení

Prohlašuji, že bakalářská práce je uložena v souladu s rektorským výnosem č. 13/2017 – Řád pro nakládání s bakalářskými, diplomovými, rigorózními, disertačními a habilitačními pracemi na UHK. Dále se řídí rektorským výnosem č. 9/2020 – Přejížděná změna způsobu odevzdání bakalářských a diplomových prací.

Datum:

Podpis studenta:

OBSAH

ÚVOD	10
TEORETICKÁ ČÁST	11
1 Pojem zdraví, nemoc, postižení	11
1.1 Pojem zdraví.....	11
1.2 Pojem nemoc	14
1.3 Pojem postižení	15
2 Vývoj vztahu majoritní společnosti k lidem s tělesným postižením (handicapem) 19	
2.1 Historický exkurs	19
2.2 Současnost a předpokládaný vývoj	20
2.3 Integrace lidí s tělesným postižením do majoritní společnosti, formy a metody začleňování	21
2.3.1 Úmluva OSN o právech osob se zdravotním postižením	21
2.3.2 Úmluva OSN jako východisko v oblasti vzdělávání	22
3 Legislativa.....	24
3.1 Nové trendy v edukaci a podpora studentů se zdravotním postižením.....	24
3.2 Specifické potřeby žáků s tělesným postižením.....	25
3.3 Podpůrná opatření pro žáky s tělesným postižením.....	27
4 Volnočasové aktivity pro tělesně postižené.....	29
4.1 Pedagogika volného času	29
4.1.1 Pojem času	29
4.1.2 Pojem volný čas	29
4.1.3 Historický exkurs	30
4.1.4 Různé pohledy na volný čas	32
4.1.5 Pedagog volného času.....	33
4.2 Funkce volného času (výchovy mimo vyučování).....	34
4.3 Nejvýznamnější zařízení volného času	36
4.4 Charakteristika volného času pro tělesně postižené.....	36
PRAKTICKÁ ČÁST	37
5 Cíle výzkumné práce	37
6 Metodologie	37

7	Vlastní výzkumné šetření.....	40
7.1	Historie a současnost Obchodní akademie, odborné školy a praktické školy Olgy Havlové v Janských Lázních	40
7.1.1	Historie OAJL.....	40
7.1.2	Současnost OAJL.....	41
7.1.3	Charakteristika žáků OAJL a jejich diagnózy	44
7.2	Středisko volného času při OAJL	45
7.2.1	Analýza návštěvnosti kroužků SVČ	47
7.3	Akce pořádané žáky jako východisko integrace	49
7.3.1	Velikonoční dělátky	49
7.3.2	Dětský ples.....	53
7.3.3	Vánoční akademie.....	56
7.4	Názory majoritní společnosti na akce pořádané žáky	59
8	Výsledky a závěry výzkumného šetření	60
	ZÁVĚR	63
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	64
	SEZNAM ELEKTRONICKÝCH ZDROJŮ	66
	SEZNAM OBRÁZKŮ.....	67
	SEZNAM GRAFŮ A TABULEK.....	68
	SEZNAM PŘÍLOH.....	69

ÚVOD

Toto téma bakalářské práce jsem si vybrala proto, že již nějaký čas pracuji jako vychovatelka na Obchodní akademii, odborné škole a praktické škole Olgy Havlové v Janských Lázních (dále jen OAJL) a tato práce mne velmi naplňuje a baví. Neustále poznávám nové skutečnosti, co obnáší práce se studenty s různými typy postižení, aktivně se zapojuji do příprav a realizací akcí, které společně s pedagogy připravují a uskutečňují studenti OAJL. Neméně důležitou součástí mé práce je umožnit studentům efektivně a příjemně trávit volný čas a to zejména prostřednictvím Střediska volného času při OAJL (dále jen SVČ).

Janské Lázně se rozkládají na úpatí Černé hory. Jsou horským městem, rekreačním střediskem a jediné lázně na české straně Krkonoš. Největší stavbou po listopadu 1989 se stal areál Obchodní akademie, odborné školy a praktické školy Olgy Havlové, poskytující vzdělávání žákům se specifickými vzdělávacími potřebami (s tělesným a zdravotním handicapem). Škola má celorepublikovou působnost, je přímo řízena MŠMT a poskytuje žákům možnost ubytování v internátu a celodenní stravování. V rámci mimoškolní činnosti zde mají studenti možnost zapojit se do různých volnočasových aktivit.

Jelikož ve školském zákoně není výslovně uvedeno to, zda jsou na střední škole žáci či studenti a OAJL je školou střední rozhodla jsem se ve své práci používat oba termíny dle toho, jak to vyplývá z významu a použití. Hlavním důvodem používání obou termínů je i fakt, že velká část studentů je ve věku, kdy termín žák nevidím jako vhodný.

V teoretické části jsou popsány základní pojmy, jako jsou zdraví, nemoc a postižení. Dále jsem seznámila čtenáře s vývojem vztahu majoritní společnosti k postiženým v historii i současnosti a popsala pojem volný čas.

V praktické části jsem si stanovila čtyři základní cíle. Formou kvalitativního výzkumu jsem popsala historii a současnost OAJL, činnost SVČ a představila akce pořádané studenty OAJL. Výsledky výzkumného šetření jsou podrobně popsány a vyhodnoceny.

TEORETICKÁ ČÁST

1 Pojem zdraví, nemoc, postižení

1.1 Pojem zdraví

Řada humanisticky orientovaných teorií považuje zdraví za určitý druh vnitřní síly člověka. Tuto sílu nazývají autoři různými jmény – např. élan, vital, vitalita, v určitém smyslu i libido, schopnost adaptace, metafyzická zdravotní síla apod. Společným jmenovatelem tohoto souboru teorií je představa zdraví jako něčeho, co člověku umožňuje dosahovat vyšších cílů, než je samo zdraví. Zdraví je tedy v tomto pojetí prostředkem k cílům vyšším – hodnotou umožňující realizaci ještě vyšších hodnot. Je to schopnost odolávat tlakům negativních životních podmínek a pozitivně reagovat na životní problémy. Je to schopnost odolávat tlakům negativních životních podmínek a pozitivně reagovat na životní problémy.¹

Definici zdraví existuje celá řada a jsou uváděny v nejrůznějších vnitrostátních a mezinárodních pramenech a dokumentech. Tato jejich četnost je dána především smyslem a účelem, které vedly k jejich formulování.

Na zdraví člověka lze pohlížet jednak jako na okamžitý stav a jednak jako na proces, mající svoji dynamiku, takže je možné rozlišovat různé stupně zdraví a nemoci.

Pojetí lidského zdraví je vázáno na kulturu, takže pokud není blíže specifikováno, obsahuje vždy složku normativní. Výsledky transkulturálních studií ukázaly, že v různých kulturních a dokonce i v různých společenských vrstvách této společnosti existují různá pojetí lidského zdraví.

Úsilí o formulaci dokonalé definice (teorie) lidského zdraví není – jak by se na první pohled zdálo – samoúčelné. Vždyť každý lékař, ať si je toho vědom nebo ne vychází při své činnosti z určité obecné koncepce zdraví.²

¹ VOSEČKOVÁ, A. *Úvod do psychologie zdraví pro studenty sociální práce*, Hradec Králové“ Gaudeamus 2013, s.5 – 6, ISBN 978-80-7435-249-2

² MÜLLER, Č. a kol. *Sociální lékařství*, Praha: SPN 1989, s. 11

Ačkoliv se jedná o poměrně starší pramen, nic citované názory neztratily na aktuálnosti a uplatnitelnosti v současné sociálně zdraví teorii i praxi.

Zajímavé jsou i některé definice zdraví uváděné zahraničními autory. Tak kupříkladu podle slovenského autora Kozoně *„si zdraví ani neuvědomujeme. Bere se jako by to měla být stálá součást života. Zdraví je tedy tělesné, psychické, duševní a sociální blaho jedince či jedinců žijících ve společenském a přírodním prostředí. Je to forma existence bytí jedince jako člověka, který se dokáže vyrovnávat s patologií (chorobou) a případně vzniklá nezvratná objektivní narušení přetransformovat s psychickou a duševní vyrovnaností do subjektivní pohody.“*³

V praktickém životě se lidské zdraví chápe jako určitý ideální stav, ve kterém se vše tak říká v pořádku, kdy se lidský jedinec cítí dobře, je bez potíží a ani vznik žádné obtíže neočekává. Je tak říkájíc „v pohodě“, takže vznik potíží či příchod nemocí za často působí jako „blesk z čistého nebe“.

Vymezení lidského zdraví nepřináší odpověď na otázku, co to zdraví je, ale je to, že žádná porucha zdraví nebyla zjištěna. To lékař zpravidla ve svém nálezu po vyšetření pacienta formuluje slovy jako „bez patologického nálezu“, což neznamena nic jiného, než-li to, že nenalezl zjevné odchylky od tzv. normálu. Přitom tuto formulaci je třeba obecně chápat jako pouze relativně platnou pro daný okamžik, ve kterém vyhovuje. V porovnání se zdravím je nemoc životní událostí, která svým způsobem patří do sociální oblasti a tuto skutečnost musí brát současná medicína (kurativa) na vědomí, respektovat ji a pracovat s ní.

Definici zdraví nepřinesla ani trojice „zdravotnických zákonů“ – zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotnických službách a podmínkách jejich poskytování, zákon č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách, zákon č. 374/2011 Sb., o zdravotnické záchranné službě.

Prvním z uvedených zákonů byl zároveň zrušen zákon č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu podle kterého *„je zdraví jedním ze základních předpokladů šťastného a*

³ KOZOŇ, A., Sociální zdravie jedinca a spoločnosti, Trenčín: SpoSolntE 2014, s. 19-20, ISBN 978-80-89533-12-1

tvůrčího života jednotlivce i celé společnosti; je zároveň významným činitelem v rozvoji výrobních sil. Právo na péči o zdraví patří k základním občanským právům zaručeným ústavou Československé socialistické republiky.“

Podobná je situace na Slovensku, kde rovněž chybí definice zdraví v jakékoliv právní normě. Pouze zákon č. 355/2007 Z. z. o ochraně, podpoře a rozvoji veřejného zdraví definuje v § 2 ods. 1 písm. b) veřejné zdraví jako úroveň zdraví společnosti, která odpovídá úrovni poskytované zdravotní péče, ochrany a podpor zdraví a ekonomické úrovně společnosti.

Vcelku zajímavý je vývoj definice zdraví podle Světové zdravotnické organizace (WHO) z roku 1946, podle které je zdraví „stav plné tělesné, duševní a sociální pohody a nikoli jen jako nepřítomnost nemoci či vady“. Ta se uplatňovala bez výraznějších změn až do roku 1977, kdy v dokumentu téže organizace nazvaném Zdraví pro všechny do roku 2000 (Health for All, HFA), se uvádí zdraví „jako schopnosti vést sociálně a ekonomicky produktivní život.“ Tím přestalo být zdraví cílem samo o sobě a stalo se prostředkem k realizaci harmonického vývoje člověka.

Ochrana života a zdraví občanů i jednotlivců je prvořadným úkolem každého civilizovaného a demokratického státu a je garantována právním řádem. *Naše společnost chrání život a zdraví občanů jako jednu z nejdůležitějších společenských hodnot. Život jedince je základní podmínkou pro uplatnění všech jeho práv a svobod.*⁴

Tato ochrana je součástí sociální politiky, která je důležitou složkou veřejného života a hlavní úlohu v dnešní společnosti hraje v oblasti sociální politiky většinou stát. *Dalšími aktéry na tomto poli pak jsou nestátní instituce, nebo třeba samotní občané.*⁵

V roce 1999 přichází WHO v programu nazvaném Zdraví pro všechny v 21. století (HFA 21, Zdraví 21), s další, opět upřesňující definicí, vymezující zdraví jako „snížení úmrtnosti, nemocnosti a postižení v důsledku zjiitelných nemocí a poruch a nárůst pocíťované úrovně zdraví“. Rovněž se zde hovoří o zdravotním potenciálu jako o nejvyšším stupni zdraví, kterého může jedinec dosáhnout. Potenciál zdraví každého

⁴ MITLÖHNER, M., *Trestní právo hmotné*, Hradec Králové: Gaudeamus, 2010 s. 47

⁵ SMUTEK, M. *Sociální stát*, Hradec Králové: Gaudeamus 2005, s.7, ISBN 80-7041-691-2

člověka je určován možností starat se o sebe a o druhé a jeho schopností samostatně se rozhodovat a uchovat si kontrolu nad svým životem. Program zároveň přináší apel na společnost, která má vytvářet podmínky k tomu, aby lidé mohli potenciál zdraví uplatnit.

Podle mého názoru z uvedených definicí vyplývá, že determinanty zdraví tvoří osobní, společenské a ekonomické faktory a faktory životního prostředí, které jsou vzájemně se ovlivňujícími proměnnými, a zároveň významně ovlivňují a určují zdravotní stav jedince, skupiny lidí nebo společnosti. Nezpochybnitelnou roli zde hraje sociální, ekonomické a fyzické prostředí jedince, stejně jako jeho individuální charakteristiky, chování, genetická výbava a další skutečnosti.

1.2 Pojem nemoc

Nemoc neboli choroba či onemocnění je patologický stav těla nebo mysli, který je projevem změny funkcí buněk a v důsledku i morfologickým poškozením těchto buněk, tkání a orgánů. Podle normativní definice zdraví a nemoci je nemocí pouze takový stav, který nemocnému jedinci způsobuje subjektivní potíže, tato definice ale z lékařského hlediska nepokrývá všechny nemoci – příkladem je vysoký krevní tlak nebo některá nádorová onemocnění. Tato definice je tedy vhodná jen pro rozvinutá stadia nemoci.

Termín onemocnění je někdy používáno jako synonymum nemoci, jindy pro označení počátku nemoci nebo pro zdůraznění toho, že stav není konstituční, trvalou vlastností organismu.

V humánní medicíně se pojmu nemoc užívá pro celou oblast patologie a patofyziologie, včetně abnormalit a neurčitých přechodných stavů, které nelze zařadit do kategorie zdraví.⁶

Význam pojmů „zdraví“ a „nemoc“ závisí na cílech, okolnostech a záměrech, které vedou jejich tvůrce. Ačkoli se tedy lékaři, filozofové, sociologové a psychologové pokoušejí definovat zdraví a nemoc, dosud nebyli úspěšní. Je tomu tak proto, že definice a modely zdraví a nemocí dluží svou vysvětlující funkci teoretickým předpokladům, které předkládají, které jsou zase podmíněny v současnosti dostupnými výzkumnými metodami

⁶ MÜLLER, Č., STRNAD, L. a kol. *Vademecum sociálního lékařství*, Praha: Avicenum 1989, s.89

a technikami. Samotný výběr pravidel pro klasifikaci nemocí závisí nejen na znalostech a zkušenostech osoby provádějící klasifikaci, ale také na hodnotách a kulturním přesvědčení o žádoucích a nežádoucích stavech. Zatímco byly v devatenáctém století klasifikace nemocí založeny na popisu poškození a anatomických změn, v průběhu dalšího vývoje a poznání o několik desítek let později došlo k rozšíření kritérií fyziologických změn o infekční faktor, který byl výsledkem objevů mikrobiologie. Na konci 20. století se role imunologického faktoru zvýšila a v současné době je stále více nemocí formulováno v genetických kategoriích. A i když klasifikace nemocí zohledňuje skutečný, přirozený stav věcí, samotná struktura klasifikace závisí na přijatých kritériích.

Myšlenky na zdraví a fungování nemocí v sociální praxi se formulují z hlediska jejich praktické užitečnosti a základem obou konceptů je určování hranic jejich oblasti zájmu. Jinými slovy, volba teorie ovlivňuje naše vnímání nemocí a to, co vnímáme jako nemoc, ovlivňuje naši teorii nemocí. Ačkoli lékařské profese hrají významnou roli v procesu utváření sociálního obrazu zdraví a nemocí, je role veřejného mínění stejně důležitá, protože spoluurčuje, zda bude daný jev považován za nemoc. Postoje a názory lékařů ohledně zdraví a nemocí se utvářejí ještě před začátkem odborného vzdělávání, což jen posiluje myšlenky na zdraví a nemocí, které jsou součástí procesu socializace.

1.3 Pojem postižení

Postižení respektive zdravotní postižení může být chápáno a posuzováno jednak z hlediska medicínského a jednak z hlediska sociologického.

V této souvislosti se užívají pro označení těchto osob různé termíny jako kupříkladu osoby s hendikepem, hendikepované osoby, osoby tělesně postižené a podobně. S ohledem na terminologii Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením, s výjimkou přímých citací ze zdrojů, pracuji s termínem „osoba se zdravotním postižením“.

Zatímco medicínské hledisko chápe zdravotní postižení jako individuální problém lidského jedince, který má svoji příčinu v nemoci, zranění nebo v prostém nedostatku zdraví, sociologické hledisko chápe zdravotní postižení jako následek existence určitých

bariér mezi jedincem a okolím. Přitom tyto bariéry mohou mít fyzickou nebo sociální povahu, avšak vždy brání či dokonce zcela znemožňují osobě s postižením možnost plnohodnotné účasti na životě společnosti a existenci v daném sociálním prostředí.

Zdravotním postižením jsou případy mentálního, tělesného, zrakového nebo sluchového postižení, vady řeči, jakož i souběžné postižení více vadami, autismus a vývojové poruchy učení nebo chování.

Zdravotním znevýhodněním je zdravotní oslabení, dlouhodobá nemoc nebo lehčí zdravotní poruchy vedoucí k poruchám učení a chování, které vyžadují zohlednění při vzdělávání.

Sociálním znevýhodněním je: a) rodinné prostředí s nízkým sociálně kulturním postavením, ohrožení sociálně patologickými jevy, b) nařízená ústavní výchova nebo uložená ochranná výchova, c) postavení azylanta, osoby požívající doplňkové ochrany a účastníka řízení o udělení mezinárodní ochrany na území České republiky podle zvláštního právního předpisu.⁷

Z hlediska obsahového zaměření své práce se nebudu nadále zabývat problematikou sociálního znevýhodnění.

Poprvé mezinárodně platnou definici formulovala Světová zdravotnická organizace v roce 1980 v dokumentu nazvaném Mezinárodní klasifikace poruch, postižení a handicapů (ICIDH)⁸ jako *částečné nebo úplné omezení schopnosti vykonávat některou činnost či více činností, které je způsobeno poruchou nebo dysfunkcí orgánu a zároveň definuje čtyři následující pojmy:*

1.Porucha (disorder) – medicínsky definovaný stav nebo nemoc (např. meningomyelokela),

⁷ TOMEŠ, I. a kol. *Sociální právo České republiky*, Praha: Linde 2014, s.54, ISSN 978-80-7201-938-0

⁸ Internatiol Classification of Impairments, Disabilities and Handicaps (WHO, 1980) International Classification of Fuctioning, Disability an Health (WHO 2001)

2. *Postižení (impairment) – ztráta nebo abnormalita psychické, fyziologické nebo anatomické struktury či funkce (,např. paréza dolních končetin),*

3. *Omezení schopností (disability) – každé omezení či ztráta schopnosti (plynoucí z postižení) provádět činnost, která je pokládána za normální pro lidskou bytost (např. nemožnost chůze),*

4. *Handicap – vliv poruchy či postižení na práci člověka či dosažení cílů, které si přeje nebo jsou od něj očekávány (např. nemožnost přijmout zaměstnání vyžadující pohyblivost, nemožnost přístupu do veřejných budov a prostor.*

Podle aktuálních statistických údajů trpí ve světě nějakou poruchou, resp. druhem postižení, zhruba jedno dítě z deseti.

Tělesné postižení ať již na somatické nebo psychické bázi může být vrozené nebo získané. Získané tělesné postižení může mít svůj původ v infekci, ve zvláštním tělesném stavu⁹ nebo v úrazu. Úraz může vzniknout nezávisle nebo zaviněním vlastním nebo třetí osoby. Tělesné postižení zaviněné třetí osobou může mít často svoji příčinu v jejím protiprávním jednání, které relativně často naplňuje znaky některého z trestných činů uvedených zejména v Hlavě I. zvláštní části trestního zákona č. 40/2009 Sb.

Úraz je poškození zdraví způsobená neočekávaně a vnější příčinou. Synonymem je slovo trauma. Vážné úrazy mohou být smrtelné nebo mohou mít jiné trvalé následky. V obdobných souvislostech se používají též termíny zranění, poranění, těžká újma na zdraví a újma na zdraví.

Poslední dva termíny jsou z oblasti trestního práva a jejich vysvětlení je uvedeno v ustanovení § 122 trestního zákona.

Problematika fyzického poškození, jeho definice, přístupů a hodnocení je rozsáhlou oblastí mnoha odvětví vědeckých disciplín, jako jsou sociální práce, medicína, sociologie, psychologie, etika a další. Je upravena různými právními odvětvími. Jedním

⁹ MITLÖHNER, M., *Trestní právo hmotné*, Hradec Králové: Gaudeamus, 2010 s. 49

z nich je sociální právo, které upravuje role sociálního pracovníka a nástrojů sociální práce.

Z hlediska časového se toto poškození člení na akutní a chronické, popřípadě obojí, či jako trvalý stav kupř. po úrazech, v důsledku vývojových vad a podobně.

Za chronické postižení či nemoc se považuje, trvá-li dlouhou dobu a výrazně ovlivňuje postoje, chování, roli a pozici lidského jedince ve společnosti. Může se jednat o nemoc jak léčitelnou, tak neléčitelnou u které je však možné vhodnými přístupy a metodami zmírňovat příznaky, zpomalovat jejich průběh či jinak je ovlivňovat, avšak s nemožností úplného vyléčení.

*Chronicky probíhající proces je vleklý, vyžaduje úpravu běžného způsobu života a podle odborníků se považuje délka jeho trvání více než jeden rok.*¹⁰ Toto vymezení je ale obecné a nelze ho aplikovat na všechna onemocnění, protože je mnoho nemocí, které probíhají jak v akutní, tak chronické fázi a která mají vlastní diagnostická kritéria pro chronickou formu.

¹⁰ TOMEŠ, I. *Sociální právo České republiky*, Praha: Wolters Kluwer 2015 s. 212 ISBN978-80-7478-941-0

2 Vývoj vztahu majoritní společnosti k lidem s tělesným postižením (handicapem)

2.1 Historický exkurs

Vztah mezi „zdravou“ a „nemocnou“ částí společnosti prošel složitým historickým vývojem a ani vztah současné majoritní společnosti k lidem s nejrůznějším hendikepem není ani zdaleka ideální.

Existuje zažitý názor, že v prehistorii, ale i v epoše raně historické se společnost lidí slabých, nemocných a postižených zbavovala odložením, opuštěním, zabitím a jako příklad se nejčastěji uvádí známý způsob posuzování novorozenců a jejich selekce ve starověké Spartě.

Nicméně od konvenční hranice nástupu současného člověka v mladším paleolitu (40.000 let B.-P.) máme dostatek důkazů k tvrzení, že už tehdy přežívali lidé s vážnými onemocněními a rozsáhlými poraněními, kteří se bez pomoci ostatních i třeba po celý zbývající život neobešli. Altruismus vůči postiženým byla daleko častější, než jsme se domnívali a vyskytoval se v chování pravěkých lidí všech kultur, což lze ilustrovat i na případech nálezů z území naší republiky.¹¹

V citované práci Titzl na několika archeologických kosterních nálezích, dokumentuje, že tehdejší lidé s vážnými patologickými nálezy mohli přežít a také přežívali jen díky solidaritě ostatních členů společnosti.

Společnost se těchto osob nezbavovala, naopak jejich přežití dokazuje, že o ně bylo pečováno, byť ostatním členům komunity ztěžovali existenci.¹²

Jak se vyvíjela lidská společnost, střídaly se jednotlivé historicko-ekonomické a kulturně-spoolečenské etapy, měnil se přístup v chování a zacházení s postiženým

¹¹ TITZL, B. *Skutečně platí Sovákova periodizace vztahu společnosti k postiženým?*, s. 7 In *Postižený člověk v dějinách*, Hradec Králové: Gaudeamus 2005, ISBN 80-7041-017-5

¹² TITZL, B. *Skutečně platí Sovákova periodizace vztahu společnosti k postiženým?*, s. 8 In *Postižený člověk v dějinách*, Hradec Králové: Gaudeamus 2005, ISBN 80-7041-017-5

člověkem. Jistěže tento přístup nebyl jednotný, ale zcela určitě byl diferencovaný podle závažnosti hendikepu, respektive podle obtížnosti či naopak snadnosti komunikace s ním.

Pomoc dlouhodobě zdravotně postiženým patří mezi nejstarší formy sociální ochrany. Má dlouhodobou historii, která na našem území začíná útulkem Boleslava I.¹³

2.2 Současnost a předpokládaný vývoj

Současná společnost usiluje o odstraňování fyzických a psychických bariér jako nezbytnou podmínku a předpoklad k začleňování zdravotně postižených do společnosti. Důležitý je posun v chápání situace zdravotně postiženého od důrazu na zdravotní stránku problému k pojímání invalidity jako sociálního konstruktů. Tento přístup se snaží identifikovat diskriminační bariéry a nabádat společnost k jejich odstraňování a pomáhá tím začleňovat zdravotně postižené občany do společnosti, využívat jejich pracovní potenciál a potenciál sociální.¹⁴

Český právní řád donedávna neznal obecnou definici osoby se zdravotním postižením a aplikoval jen některé termíny nezbytné zejména v oblasti zaměstnání jako kupř. invalidní občan, částečně invalidní občan, občan se změněnou pracovní schopností a občan se změněnou pracovní schopností s těžším postižením a dále pro oblast péče o osobu blízkou částečně bezmocný občan, převážně bezmocný občan nebo úplně bezmocný občan.

Ustanovení § 3 písm c) zákona čis. 108/2006 Sb, o sociálních službách přineslo novou definici pro nepříznivý zdravotní stav „*který má podle poznatků lékařské vědy trvat déle než jeden rok a který omezuje duševní, smyslové nebo fyzické schopnosti a má vliv na péči o vlastní osobu a soběstačnost.*“

Podobně ustanovení § 3 písm. g) téhož zákona definuje zdravotní postižení jako „*tělesné, mentální, duševní, smyslové nebo kombinované postižení, jehož dopady činí nebo mohou činit osobu závislou na pomoci jiné osoby.*“

¹³ TOMEŠ, I. *Sociální právo České republiky*, Praha: Wolters Kluwer 2015 s. 210 ISBN978-80-7478-941-0

¹⁴ ČABANOVÁ, B. *Sociální politika ve vztahu ke zdravotně postiženým – principy EU a česká realita. /on-line/. Dostupné z: http://veda.cuni.cz/doc/KonferenceRCS/soc_cabanova.doc.*

Po stránce zabezpečení materiální resp. finanční pomoci a podobně i určitého servisu sui genesis přináší zdravotně postiženým lidem současná právní úprava. Finanční pomoc, nezbytná pro zajištění rozsahu větších či menších podmínek spočívá na systému peněžních příspěvků a dávek tak, jak je vymezuje zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře a zákon č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením.

2.3 Integrace lidí s tělesným postižením do majoritní společnosti, formy a metody začleňování

Počátkem třetího tisíciletí mezinárodní společenství přijalo mnohostrannou univerzální mezinárodní smlouvu lidsko-právní povahy nazvané Úmluva OSN o právech osob se zdravotním postižením (The UN Convention on the Rights of Persons with Disabilities), spolu s Opčním protokolem (The Optional Protocol to the UN Convention on the Rights of Persons with Disabilities). Oba tyto dokumenty znamenají obrat od roztržité, všeobecné a povětšinou i nezávazné formy k ucelenému, komplexnímu a závaznému lidsko-právnímu dokumentu, který je možno právem považovat za novou kvalitu této záruky.

2.3.1 Úmluva OSN o právech osob se zdravotním postižením¹⁵

Předchozí úsilí mezinárodního společenství v oblasti garance a realizace práv osob se specifickými potřebami je charakterizované jako stále více a více se zintenzivňující pozornost jak mezinárodnímu tak vnitrostátnímu zabezpečování základních morálních a materiálních požadavků na vyrovnávání příležitostí, efektivní integrování těchto osob do společenského života a vytvoření standardů ochrany a podpory jejich práv a jejich následné ukotvení ve vnitrostátním právním řádu. Základní koncepční východiska Úmluvy následně na toto úsilí navazují a dotýkají se všech oblastí života lidí se specifickými potřebami. Jde hlavně o jejich plné a efektivní zapojení do života společnosti. Zároveň se však klade důraz na interakci těch opatření, která mají za cíl vyrovnávání příležitostí na národní, regionální, ale též i mezinárodní úrovni.

Záležitosti, které týkající se lidí se specifickými potřebami tvoří integrální součást strategie trvale udržitelného rozvoje. Jakákoliv diskriminace na základě postižení člověka je porušením vlastní důstojnosti a hodnoty lidské osoby. Uznávají se individuální rozdíly

¹⁵ ve Sbírce mezinárodních smluv byla Úmluva vyhlášena pod č. 10/2010 Sb. m. s.

mezi lidmi se specifickými potřebami a klade se důraz též těžké postihnutí. Zejména se upozorňuje na nevyhnutelnost mezinárodní spolupráce při zlepšování podmínek života lidí se specifickými potřebami v rozvojových státech a uznává se jejich hodnota a potenciál pro zlepšení života jejich komunity.

Bere se v úvahu, že podpora možnosti plného uplatnění lidských práv a základních svobod se strany lidí se specifickými potřebami vede k vytváření vzájemného pocitu sounáležitosti a tím též k výraznému pokroku v lidském, sociálním a ekonomickém rozvoji společnosti a při zmírňování chudoby. Počítá s důležitostí individuality, autonomie a nezávislosti lidí se specifickými potřebami, včetně svobody jejich rozhodování. Zároveň se uznává, že tito lidé by měli mít příležitost zapojení se do rozhodovacích procesů o politikách a programech, a to zejména těch, které se jich týkají. Zvláštní pozornost se věnuje specificky složitým podmínkám děvčat, žen a dětí, jakož i lidí žijících v konfliktech a chudých lidí se specifickými potřebami.

Protože je rodina je přirozenou a základnou skupinou v společnosti a má právo, aby ji společnost a stát chránili, mají členové rodiny lidí se specifickými potřebami právo na nezbytnou ochranu a pomoc s cílem umožnit těmto rodinám přispívat k plnému a rovnoprávnému uplatňování jejich práv. Poukazuje se na nevyhnutelnost přístupu lidí se specifickými potřebami k zdravotním službám, informacím, komunikaci a vzdělání.

2.3.2 Úmluva OSN jako východisko v oblasti vzdělávání

Tato úmluva je založena na principu rovnoprávnosti a zaručuje osobám se zdravotním postižením realizaci všech lidských práv, včetně práva na vzdělání a podpory jejich aktivního zapojení do života společnosti.

Od 12. února 2010 je součástí právního řádu ČR a nahradila Deklaraci práv postižených z roku 1975. Důvodem k jejímu přijetí bylo zviditelnění problematiky lidských práv osob se zdravotním postižením, zdůraznění specifiky těchto práv a potřeba vytvořit speciální dokument stanovující, upravující a ochraňující jejich práva cestou jednotné právní úpravy práv osob se zdravotním postižením a odstranění jejich legislativní roztržičnosti

Podle Úmluvy se osobou se zdravotním postižením rozumí osoba mající dlouhodobé fyzické, duševní, mentální nebo smyslové postižení, které v interakci s různými překážkami může bránit jejímu plnému a účinnému zapojení do společnosti na rovnoprávném základě s ostatními.

Význam Úmluvy spočívá především na tom, že se svým obsahem jedná o mnohostrannou mezinárodní právní normu, která zavazuje smluvní státy zajistit a zaručit práva přibližně pro 650 milionů zdravotně postižených lidí bez ohledu na to, v kterém státě žijí.

Úmluva odstranila nežádoucí roztržitost jednotlivých národních i mezinárodních úprav, které nahradila jednotným a výkladově jednoznačným textem. Pro oblast vzdělávání a studia Úmluva stanoví povinnost vytvořit odpovídající podmínky jednak pro přijímací řízení pro uchazeče o studium se specifickými potřebami a jednak pro průběh studia těchto studentů, aniž by při tom docházelo ke snižování požadavků jak na výkon u přijímacího řízení, tak v průběhu vlastního studia.

Úmluva je založena na zásadách prosazování, ochrany a zajišťování práv osob se zdravotním postižením a to včetně práva na vzdělání. Na dodržování Úmluvy od května 2018 dbá Poradní orgán veřejného ochránce práv pro oblast ochrany práv osob se zdravotním postižením, zřízený podle čl. 33 úmluvy.

3 Legislativa

3.1 Nové trendy v edukaci a podpora studentů se zdravotním postižením

Právo na vzdělání je ukotveno v Listině základních práv Evropské unie, kterou je Česká republika jakožto člen Evropské unie vázána, povinna ji dodržovat a respektovat. Kromě tohoto dokumentu podobnou garanci zajišťuje vnitrostátní norma jakou je Listina základních práv a svobod České republiky, která tvoří součást našeho ústavního pořádku.

Česká republika je dále povinna plnit závazky plynoucí z Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením obsahující rovněž právo na vzdělání těchto osob a v čl. 24 deklaruje zajistit začleňující vzdělávací systém na všech úrovních, a to na základě rovného antidiskriminačního přístupu.

Do roku 1989 byl přístup ke vzdělávání osob se zdravotním postižením výrazně odlišný od současného. Vzdělávací systém v primárním a sekundárním stupni byl plně soustředěn do speciálních škol orientovaných na jeden dílčí typ postižení. V oblasti terciálního vzdělávání chyběly podpůrné prostředky zcela. Od počátku devadesátých let minulého století dochází ke změnám, které mají podobu inkluzivního vzdělávání. Žáci a studenti se zdravotním postižením, kteří byli dosud vzdělávání ve speciálních školách, postupně dostali možnost účastnit se vzdělávání v hlavním vzdělávacím proudu. V návaznosti na inkluzivní snahu státu vzdělávat děti, žáky a studenty v obou běžných vzdělávacích proudech, přirozeně stoupaly také počty studentů se zdravotním postižením.

Socializace mladých lidí se specifickými potřebami v důsledku zdravotního postižení cestou zpřístupnění studia je mimo jakoukoliv pochybnost výrazný a zcela konkrétní pozitivní krok k jejich ochraně, podmínkám seberealizace a inkluze ve společnosti. Nepostačuje však jen naplnění litery zákona, ale musí jít o zcela konkrétní, cílevědomou a smysluplnou realizaci ve smyslu zákonné úpravy. Základním předpokladem realizace této myšlenky je však postoj těchto lidí a zájem o svoji plnohodnotnou seberealizaci, ve zdravém posouzení svých přání a možností, a samozřejmě v odhodlání dosáhnout změny. Každý člověk má určité osobní předpoklady, které by měl rozvíjet a uskutečnit. Musí je objevit, poznat a rozhodnout se je využít.

V této souvislosti je ovšem zapotřebí upozornit na rozpor mezi oficiální doktrinální úpravou řešení problematiky a přístupem majoritní společnosti, respektive jejím praktickým naplňováním a uskutečňováním.

Jedná se nepochybně o závažný problém, který vyžaduje citlivé a oboustranně přijatelné řešení.

3.2 Specifické potřeby žáků s tělesným postižením

Specifika vzdělávání, trávení volného času a možnosti účastnit se volnočasových aktivit jsou závislá především na druhu a rozsahu postižení. V současné době se pro žáky s postižením stanovil pojem „žáci se speciálními vzdělávacími potřebami“. Postižení žáci však mají stejné vzdělávací potřeby jako žáci zdraví. Někdy se však může stát, že postižený žák nemůže vzdělávací potřeby provádět stejným způsobem, jako žák zdravý, což může být dáno tím, že mu v tom brání nějaká tělesná či smyslová vada.

Této oblasti se věnuje Školský zákon 561/2004 Sb. §16.

§ 16 Vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami

(1) Dítětem, žákem a studentem se speciálními vzdělávacími potřebami je osoba se zdravotním postižením, zdravotním znevýhodněním nebo sociálním znevýhodněním.

(2) Zdravotním postižením je pro účely tohoto zákona mentální, tělesné, zrakové nebo sluchové postižení, vady řeči, souběžné postižení více vadami, autismus a vývojové poruchy učení nebo chování.

(3) Zdravotním znevýhodněním je pro účely tohoto zákona zdravotní oslabení, dlouhodobá nemoc nebo lehčí zdravotní poruchy vedoucí k poruchám učení a chování, které vyžadují zohlednění při vzdělávání.

(4) Sociálním znevýhodněním je pro účely tohoto zákona

a) rodinné prostředí s nízkým sociálně kulturním postavením, ohrožení sociálně patologickými jevy,

b) nařízená ústavní výchova nebo uložená ochranná výchova, nebo

c) postavení azylanta, osoby požívající doplňkové ochrany a účastníka řízení o udělení mezinárodní ochrany na území České republiky podle zvláštního právního předpisu.

(5) Speciální vzdělávací potřeby dětí, žáků a studentů zjišťuje školské poradenské zařízení.

(6) Děti, žáci a studenti se speciálními vzdělávacími potřebami mají právo na vzdělávání, jehož obsah, formy a metody odpovídají jejich vzdělávacím potřebám a možnostem, na vytvoření nezbytných podmínek, které toto vzdělávání umožní, a na poradenskou pomoc školy a školského poradenského zařízení. Pro žáky a studenty se zdravotním postižením a zdravotním znevýhodněním se při přijímání ke vzdělávání a při jeho ukončování stanoví vhodné podmínky odpovídající jejich potřebám. Při hodnocení žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami se přihlíží k povaze postižení nebo znevýhodnění. Délku středního a vyššího odborného vzdělávání může ředitel školy ve výjimečných případech jednotlivým žákům nebo studentům se zdravotním postižením prodloužit, nejvýše však o 2 školní roky.

(7) Děti, žáci a studenti se zdravotním postižením mají právo bezplatně užívat při vzdělávání speciální učebnice a speciální didaktické a kompenzační učební pomůcky poskytované školou. Dětem, žákům a studentům neslyšícím a hluchoslepým se zajišťuje právo na bezplatné vzdělávání pomocí nebo prostřednictvím komunikačních systémů neslyšících a hluchoslepých osob podle jiného právního předpisu. Dětem, žákům a studentům, kteří nemohou číst běžné písmo zrakem, se zajišťuje právo na vzdělávání s použitím Braillova hmatového písma. Dětem, žákům a studentům, kteří se nemohou dorozumívat mluvenou řečí, se zajišťuje právo na bezplatné vzdělávání pomocí nebo prostřednictvím náhradních způsobů dorozumívání.

(8) Vyžaduje-li to povaha zdravotního postižení, zřizují se pro děti, žáky a studenty se zdravotním postižením školy, popřípadě v rámci školy jednotlivé třídy, oddělení nebo studijní skupiny s upravenými vzdělávacími programy. Žáci se středně těžkým a těžkým mentálním postižením, žáci se souběžným postižením více vadami a žáci s autismem mají právo se vzdělávat v základní škole speciální, nejsou-li vzděláváni jinak. Příprava na vzdělávání dětem se středně těžkým a těžkým mentálním postižením, se souběžným postižením více vadami nebo s autismem se může poskytovat v přípravném stupni základní školy speciální.

(9) Ředitel mateřské školy, základní školy, základní školy speciální, střední školy, konzervatoře a vyšší odborné školy může ve třídě nebo studijní skupině, ve které se vzdělává dítě, žák nebo student se speciálními vzdělávacími potřebami, zřídit funkci asistenta pedagoga. V případě dětí, žáků a studentů se zdravotním postižením a zdravotním znevýhodněním je nezbytné vyjádření školského poradenského zařízení.

(10) Ke zřízení jednotlivé třídy, oddělení nebo studijní skupiny s upravenými vzdělávacími programy v rámci školy podle odstavce 8 a ke zřízení funkce asistenta pedagoga podle odstavce 9 je v případě škol zřizovaných ministerstvem či registrovanými církvemi nebo náboženskými společnostmi, kterým bylo přiznáno oprávnění k výkonu zvláštního práva zřizovat církevní školy, nezbytný souhlas ministerstva, v případě škol zřizovaných ostatními zřizovateli souhlas krajského úřadu.¹⁶

3.3 Podpůrná opatření pro žáky s tělesným postižením

Podpůrná opatření představují podporu pro práci pedagoga se žákem, kdy jeho vzdělávání v různé míře vyžaduje upravit průběh jeho vzdělávání. Cílem úprav je především vyrovnávat podmínky ke vzdělávání žáka, které mohou být ovlivněny mírnými problémy nebo závažnými obtížemi, které jsou způsobeny nepřipraveností žáka na školu, odlišnými životními podmínkami a odlišným kulturním prostředím ze kterého žák vstupuje do vzdělávání. Současně početnou skupinu budou představovat žáci s nepříznivým aktuálním zdravotním stavem, který může ovlivňovat vzdělávání žáků nebo je příčinou zdravotní znevýhodnění (postižení) žáka.

Podpůrná opatření jsou definována školským zákonem, podle rozsahu a obsahu se člení do I. – V. stupně. Podpůrná opatření různých stupňů lze kombinovat. I. stupeň podpůrných opatření vždy navrhuje a poskytuje škola. II. -V. stupeň navrhuje a metodicky provází v jeho naplňování školské poradenské zařízení.

Pro pedagoga je přirozené, že vzdělává heterogenní třídu, kde se žáci liší mírou nadání i případné potřeby úprav průběhu výuky.

Podpůrná opatření specifikují vybrané druhy podpůrných opatření, které mohou uplatnit ve výuce pedagogové s cílem podpořit vzdělávání žáka zejména změnou

¹⁶ <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561>

pedagogických postupů -jedná se především o úpravy metod výuky, didaktické postupy a úpravy v kritériích hodnocení žáka, případně o změny ve strategiích učení žáka.
(Workshop na OAJL, srpen 2017)

4 Volnočasové aktivity pro tělesně postižené

4.1 Pedagogika volného času

4.1.1 Pojem času

„Čím hlouběji se vědci časem zabývají a čím víc teorií o něm mají, tím záhadněji vypadá. Je reálný, nebo je pouze dílem našeho subjektivního vnímání světa? A pokud existuje, jaká je jeho podstata a smysl?

Paradoxem tedy je, že nejen fyzikální, ale i biologické, ekonomické a společenské procesy jsou založené na veličině, jejíž podstatu zatím neumíme definovat.

Ať se antičtí filozofové, středověcí učenci nebo dnešní vědci včetně nejvyšších kapacit ověřených Novelovými cenami snažili sebevíc přijít na kloub tajemství času, stále odolává. Zatím nezbývá než připustit: minulosti není, přítomnost okamžitě mizí, budoucnost sice nastane, ale je naprosto neznámá. A co je tedy vůbec čas? Kdo ví...“¹⁷

4.1.2 Pojem volný čas

Podle Pávkové je „volný čas chápán jako opak nutné práce a povinností, dobu, kdy si své aktivity můžeme svobodně vybrat, děláme je dobrovolně a rádi, přinášejí nám pocit uspokojení a uvolnění.“¹⁸

Volný čas člověk zpravidla věnuje aktivitám, které mu přinášejí radost, uspokojení či zábavu, obnovují a rozvíjejí jeho tělesné a duševní nebo tvůrčí schopnosti. Je to čas dobrovolné společensky prospěšné činnosti. Součástí volného času nejsou činnosti zabezpečující biologickou existenci člověka jako je kupříkladu jídlo, spánek, hygiena či zdravotní péče.

¹⁷ OLIVOVÁ, Jana, *Je čas pouhá nálepka?*, In Věda a výzkum č. 4/2019, Praha: AVČR s. 20, 25, ISSN 2533-784 ČR s. 20, 25, ISSN 2533-784 Y

¹⁸ PÁVKOVÁ, J. a kol.. *Pedagogika volného času: teorie, praxe a perspektivy mimoškolní výchovy a zařízení volného času*. 2. vyd. Praha: Portál, 2011. s. 229.

Stejně tak z hlediska aktivit dětí a mládeže nepatří do volného času účast ve výchovně vzdělávacím procesu, sebeobsluha, základní péče o zevnějšek a osobní věci, povinnosti spojené s provozem rodiny, domácnosti, výchovného zařízení a podobně.

4.1.3 Historický exkurs

Po celou dobu existence lidské společnosti každý jedinec dělil svůj čas na produktivní a volné využití. Archeologové vyhodnocením svých nálezů a historici studiem příslušných pramenů zcela jednoznačně prokázali, že od dob antiky svobodní občané nemalou část svého času trávili odpočinkem a zábavou. Důkazem jsou kupříkladu nesčetné lázně, amfiteátry a uplatňování filozofie kalokagathia ve starém Řecku, tedy svobodného rozboje ducha i těla.

Rovněž středověk znal a realizoval formy a metody využívání volného času, které se ale netýkaly z praktických důvodů všech vrstev obyvatelstva.

Po skončení třicetileté války a v následujících stoletích si začali bohatší obyvatelé měst mimo města budovat, v dnešní terminologii řečeno, „víkendové“ domy. Ve městech vznikaly kluby, spolky, kavárny a společnosti dospělých.

Oddělování bydliště a pracoviště nastalo a následně probíhalo od druhé poloviny 19. století a trvalo až do první světové války. Postupně se vytvořil časový prostor pro činnosti vzdělávacích, hudebních, divadelních a tělovýchovných spolků, pořádání slavností, výletů, vznik čtenářských klubů a dělnických domů. V prvních obdobích krystalizovaly dva hlavní způsoby vzniku a fungování zařízení, z nichž některé přetrvaly až do současnosti.

Tyto instituce, spolky a zájmová sdružení byla původně určena dospělým osobám, ale v relativně krátkém čase svoje aktivity rozšiřovala i směrem k mládeži, pro kterou tak vznikl nový, specifický výchovný prostor. Typické to bylo pro Sokol, Orel a DTJ, kteréžto organizace členily svoji činnost pro žáky, dorost a členstvo. Jednodušší struktury měly kluby a sportovní zařízení na školách, dětské zahrady, klubovny a tábory dětských sdružení.

Růst volného času na úkor práce je jedním z hlavních rysů vývoje. V průběhu 19. a zejména 20. století se stal volný čas významnou dimenzí každého člověka.

V meziválečném dvacetiletí se v řadě evropských zemí se rozvíjely dosavadní typy zařízení a jejich aktivity, případně vznikaly nové. Iniciátorem byla sdružení dětí, mládeže a dospělých a novátorsky myslících pedagogů. Svou působnost rozšiřovaly domovy mládeže a kultury, ubytovny mládeže, prázdninové kolonie a tábory.

Vznik sítí zařízení volného času dětí a mládeže v tehdejším Sovětském svazu byl spojen s přímým vlivem státu, s jeho ideologií a s monopolní organizací dětí a mládeže jakou byla pionýrská organizace a Komsomol. Podobně tomu bylo po nástupu nacismu v Německu, kde vznikly organizace Hitlerjugend pro chlapce a Bund Deutscher Mädel pro dívky.

V meziválečném Československu vznikaly vedle tradičních, předválečných organizací nová, zejména sociální, charitativní a zdravotní zařízení podporovaných státem a dobrovolnými sdruženími jako kupříkladu Masarykova liga proti tuberkulóze apod.

Od konce druhé světové války do závěru let šedesátých se typy zařízení po poválečné obnově rozvíjely v podmínkách rozděleného kontinentu. Procházely dynamickým rozvojem počtu institucí a jejich aktivit: rostl počet zařízení a vznikaly jejich nové typy, obohacovaly a rozšiřovaly svůj obsah i věkový dosah, upevňovaly postavení v životě a výchově dětí a mládeže.

V sedmdesátých a osmdesátých letech minulého století vzrostl počet životních problémů mladé generace, jako jsou krize rodiny, chronická nezaměstnanost, drogové závislosti a kriminalita, což upozornilo na nutnost řešení sociálních problémů dětí a mládeže.

Devadesátá léta zásadně změnila situaci evropské společnosti. Zanikla bipolarita a do popředí vystupují společné momenty vyplývající z Úmluvy o právech dítěte.

Volný čas přispívá nejen k utváření mezilidských vztahů, tak také ke vzniku formálních a neformálních společenských zájmových skupin. Využívání volného času u dětí a mládeže ovlivňuje sociální prostředí a rodina. Rodiče slouží svým dětem jako pozitivní nebo negativní vzory. Rodiny, které neplní dobře svoji výchovnou funkci, se velmi často vyznačují nezájmem o to, jak dítě tráví svůj volný čas. Školy, výchovná zařízení i další subjekty mají možnost tento nedostatek do určité míry kompenzovat

kvalifikovaným pedagogickým vedením. Nezanedbatelný vliv mají v tomto směru hromadné sdělovací prostředky.

4.1.4 Různé pohledy na volný čas

Na problematiku volného času se můžeme dívat z různých pohledů.

Němec a kolektiv vidí volný čas spíše z pohledu edukačního, tedy výchovného. Zabývá se ekologickou výchovou, občanskými sdruženími pro děti a mládež, mimoškolní výchovou a výchovou a vzděláváním romského etnika.

Spousta se na volný čas dívá spíše očima psychologa, sociologa, právníka, ale neopomíjí ani pohled pedagogický. Psychologické aspekty volného času, osobnost a volný čas, právo a volný čas a sociologie a volný čas jsou nejdůležitějšími kapitolami v jeho díle.

Pávková naopak rozdělila volný čas podle několika hledisek a myslím si, že její pohled je nejkomplexnější. Zahrnula všechny předchozí možnosti pohledu do pěti hledisek, které níže specifikujeme.

Z ekonomického hlediska je důležité, kolik prostředků společnost investuje do zařízení pro volný čas, zda a jakým způsobem se alespoň část nákladů vrátí. O postavení společnosti svědčí i to, kolik prostředků jsou lidé schopni a ochotni obětovat pro využívání volného času. Pokles finančních prostředků alokovaných do této oblasti je nerozumný, neboť v budoucnu se mnohokrát tyto prostředky vrátí.

Z hlediska sociologického a sociálně psychologického je zapotřebí sledovat, jak činnosti ve volném čase přispívají k utváření mezilidských vztahů, tak také utváření formálních a neformálních skupin na základě společenského zájmu. Je evidentní, že způsob využívání volného času u dětí je ovlivněn sociálním prostředím. Mimořádně silný je vliv rodiny. Rodiče slouží svým dětem jako vzory, buď pozitivní, či negativní. Rodiny, které neplní dobře svoji výchovnou funkci, se velmi často vyznačují nezájmem o to, jak dítě tráví svůj volný čas. Školy, výchovná zařízení i další subjekty mají možnost tento nedostatek do určité míry kompenzovat kvalifikovaným pedagogickým vedením. Jedním ze silně působících sociálních vlivů jsou též hromadné sdělovací prostředky.

Z politického hlediska nutno uvážit, jak a do jaké míry bude stát svými orgány zasahovat do volného času obyvatelstva. Jaká bude školská politika, zda v rámci školské soustavy bude věnována patřičná pozornost i zařízením pro ovlivňování volného času. Státní zainteresovanost a volný čas dětí a mládeže spočívá především:

- *v zakládání a ovlivňování zařízení pro volný čas;*
- *v pomoci organizacím, sdružením a spolkům;*
- *ve vytváření podmínek pro uspokojování spontánních aktivit mimo organizovanou činnost;*
- *ve vytváření kladných postojů dospělých členů společnosti k dětským aktivitám ve volném čase;*
- *v konstituování pedagogiky volného času a přípravy profesionálních i dobrovolných pedagogů pro tuto činnost.*

Zdravotně-hygienický pohled především sleduje, jak lze přispívat k zdravému tělesnému a duševnímu vývoji člověka. Zdravotníky zajímá uspořádání režimu dne, křivky výkonnosti jedince, hygiena prostředí i sociálních vztahů, hygiena duševního života. Správné trávení volného času se pozitivně projevuje na zdravotním stavu člověka.

Pedagogické a psychologické hledisko bere v úvahu věkové i individuální zvláštnosti a jejich respektování ve volném čase. Zároveň je zapotřebí zvážit, zda, do jaké míry a jakým způsobem činnosti ve volném čase přispívají k uspokojování biologických a psychických potřeb člověka. Pedagogické usměrňování volného času by mělo podporovat aktivitu, poskytovat prostor pro jejich spontaneitu, uspokojovat potřeby nových dojmů, seberealizace, sociálních kontaktů, kladné citové odezvy, ale poskytovat i pocit bezpečí a jistoty.¹⁹

4.1.5 Pedagog volného času

Pedagog volného času je takový druh výchovného pracovníka, který je schopen výchovně působit v prostoru volného času všech věkových, sociálních, profesních, národnostních a náboženských vrstev a skupin.

¹⁹ PÁVKOVÁ, Jiřina. *Pedagogika volného času: teorie, praxe a perspektivy mimoškolní výchovy a zařízení volného času*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2001. ISBN isbn80-7178-569-5.

Pedagog volného času se realizuje:

- *při intelektuálním, výchovně vzdělávacím a obecně kulturním ovlivňování svěřenců, kdy působí jako vychovatel, poradce, inspirátor a animátor;*
- *v informačních a sdělovacích prostředcích, kdy zastává funkci tiskového, rozhlasového či televizního zpravodaje;*
- *ve zdravotním, tělovýchovném, sportovním a sociálním sektoru jako spolupracovník či asistent trenéra, instruktora, lékaře, terapeuta, atd.;*
- *v oblasti gastronomie, společenského stravování a ubytování, kdy pracuje ve funkci manažera;*
- *ve sféře cestovního ruchu, turistiky a dovolené, a to jako organizátor, manažer, vedoucí, průvodce při tuzemských a zahraničních zájezdech;*
- *v oblasti techniky a technických zájmových klubů – zde se uplatní jako technik, instruktor či řemeslník.²⁰*

V rámci uvedených akčních oblastí svého působení se pedagog volného času realizuje v celé řadě různých rolí.

4.2 Funkce volného času (výchovy mimo vyučování)

Funkce volného času podle obsahu a účelu členíme na výchovnou či výchovně-vzdělávací, zdravotní a sociální. Zároveň tyto funkce vymezují jeho prospěšnost nebo naopak v čem a jak se mohou projevat jeho negativa. Volný čas lze prožívat smysluplně, tvůrčím způsobem, tak říkajíc k posílení těla a ducha, ale na druhé straně může být využíván bezúčelně nebo dokonce k protispolečenskému jednání, jehož nejzávadnější formou je trestná činnost.

Pro smysluplné využívání volného času existuje celá řada volnočasových zařízení různých typů a zaměření. Zřizovateli těchto zařízení může být stát, fyzické i právnické osoby, spolky, sdružení, nadace a celá řada dalších korporací tak, jak je zná a jejich činnost vymezuje občanský zákoník.

²⁰ SPOUSTA, V. a kol.. *Kapitoly z pedagogiky volného času*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita 1996. s.7 ISBN 80-210-1274-9

Výchovná funkce je funkce, na kterou se s ohledem na její význam klade obzvlášť velký důraz. Jednotlivá zařízení se podle svých materiálních a personálních možností podílejí na rozvíjení schopností, usměrňování, kultivaci a uspokojování zájmů a potřeb dětí a mládeže při formování jejich žádoucích postojů a morálních vlastností. Prostřednictvím zájmových činností se děti motivují k hodnotnému využívání volného času, k získávání nových vědomostí, dovedností a návyků. Úspěchy přinášejí pocit uspokojení, příležitost k seberealizaci a přiměřenému sebehodnocení. Na základě praktických činností a zkušeností si mladí lidé vytvářejí vlastní názor na život a na svoje místo v současném světě.

Zdravotní funkce se realizuje především tak, že příslušné instituce prostřednictvím standardizovaných metod a postupů přispívají k usměrňování denního režimu tak, aby docházelo k podpoře zdravého tělesného a duševního vývoje dětí a mládeže. To spočívá ve střídání činností různého charakteru a zejména maximálním využívání časových kapacit tak, aby co nejméně času vybývalo na aktivity ohrožující zdraví a vytvářející nežádoucí nezdravé návyky.

Zvlášť velký význam má podněcování a poskytování příležitostí k vydatnému pohybu na čerstvém vzduchu. Tělovýchovné a sportovní činnosti ve volném čase kompenzují dlouhé sezení při vyučování a jsou pro zdraví dětí nezbytné.

Sociální funkce se v zařízeních sloužících k prožívání volného času se v první řadě podílejí na utváření různorodých, emocionálně bohatých a tudíž i žádoucích sociálních vztahů. Správně fungující sociální funkce má schopnost vyrovnávat rozdíly mezi nestejnými materiálními i psychologickými životními podmínkami v rodinách. Tím pomáhají především dětem z méně podnětného či z konfliktního rodinného prostředí. Zvlášť významná je sociální funkce těch zařízení, která pracují s mladšími dětmi nebo přechodně či trvale nahrazují rodinu a tímto způsobem efektivně eliminují negativní jevy, které se s ohledem na určitou disfunkci a patologii v rodině mohou vyskytovat a nepříznivě ovlivňovat jejich psychický a somatický vývoj.

4.3 Nejvýznamnější zařízení volného času

Volný čas a jeho naplňování v běžné praxi se realizuje v nejrůznějších formách, které odpovídají věku, mentální úrovni, fyzickým předpokladům a schopnostem, jakož i zájmům každého jednotlivce.

Nicméně lze vydefinovat a popsat alespoň některé organizační jednotky jako kupříkladu školní družiny, které se zaměřují na práci s dětmi prvního stupně základní škol, školní kluby, zaměřené na děti středního věku a žáky druhého stupně základní škol, střediska pro volný čas dětí a mládeže, zahrnující domy dětí a mládeže a stanice zájmových činností, domovy mládeže, jejich účelem je zajistit výchovnou péči, ubytování a stravování těm žákům středních škol, kteří vzhledem ke vzdálenosti zvolené školy od místa trvalého bydliště nemohou denně dojíždět. Dále dětské domovy jako zařízení ústavní výchovy, základní umělecké školy, určené dětem, mládeži i dospělým s vyhraněnými zájmy a schopnostmi.

4.4 Charakteristika volného času pro tělesně postižené

Lidé s postižením mají totožné právo na využívání volného času a to i stejným způsobem a ve stejném prostředí, jako zdraví lidé. Volný čas slouží mimo jiné k aktivaci člověka a u osob s handicapem to platí dvojnásob.

Tělesné postižení způsobuje především handicap v oblasti mobility. K naplnění potřeb potřebují lidé s postižením podporu, vstřícnost, pochopení a ochotu pomoci. Stejně jako jsou v dnešní době snahy integrovat postižené dítě do běžných typů škol, jsou rovněž snahy o integraci handicapovaných, co se týče aktivit volnočasových. V posledních letech vzniká pro lidi s handicapem velké množství volnočasových aktivit, což je důsledek pohledu společnosti na handicapované.

PRAKTICKÁ ČÁST

5 Cíle výzkumné práce

Cílem výzkumného šetření je popsat historii a současnost Obchodní akademie Janské Lázně, představit studenty a Středisko volného času při OAJL. Další cíle jsou zaměřeny na popis aktivit studentů ve vztahu k majoritní společnosti, zjistit názory a postoj společnosti.

Hlavní cíl bude naplněn prostřednictvím dílčích cílů.

Dílčí cíl 1 - Podrobně přiblížit historii a současnost OAJL

Dílčí cíl 2 – Představení činnosti SVČ

Dílčí cíl 3 – Představení akcí pořádaných studenty jako východisko integrace

Dílčí cíl 4 – Názory majoritní společnosti o akcích pořádaných žáky

6 Metodologie

K získání požadovaných dat byla použita metoda rozhovoru, pozorování a ankety a to již v době oslav 25. výročí založení školy, konkrétně při uspořádaném kolokviu na OAJL, kterého se zúčastnila široká, nejen odborná veřejnost. Dále byla prostudována celá řada dokumentů školy, jako je Školní vzdělávací program SVČ, fotodokumentace, kronika

Převážná většina dat od majoritní společnosti byla získána formou ankety při konkrétních akcích pořádaných na Obchodní akademii Olgy Havlové a v jejím okolí.

Metodologie se zabývá systematizací, posuzováním a navrhováním strategií a metod výzkumu. Předmětem této disciplíny jsou nástroje vědy²¹

²¹ HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005. ISBN isbn80-7367-040-2.

Kvalitativní výzkum a použité metody

V bakalářské práci byla zvolena forma kvalitativního výzkumu. Úkolem bylo zmapovat činnosti žáků OAJL při pořádání akcí pro veřejnost a zjištění a popsání vztahů majoritní společnosti k těmto činnostem. K získání požadovaných dat byla použita metoda pozorování, rozhovoru a anketa. Nedílnou součástí výzkumu byla práce se školními dokumenty, analýza fotografií a video záznamů, rozhovory se zaměstnanci a žáky školy

Výzkumné šetření se může realizovat pomocí dlouhodobého a intenzivního kontaktu se zkoumaným jevem, jedincem, skupinou apod. Cílem je získat jednotný pohled na předmět výzkumu a na jeho souvislosti v jednotlivých oblastech

Metoda rozhovoru

*Strukturovaný rozhovor s otevřenými otázkami sestává z řady pečlivě formulovaných otázek, na něž mají jednotliví respondenti odpovědět. Tento typ rozhovoru se používá, když je nutné minimalizovat variaci otázek kladených dotazovanému. Redukuje se tak pravděpodobnost, že se data získaná v jednotlivých rozhovorech budou výrazně strukturně lišit.*²²

*Neformální rozhovor se spoléhá na spontánní generování otázek v přirozeném průběhu interakce. Síla neformálního rozhovoru spočívá v tom, že zohledňuje individuální rozdíly a změny situace.*²³

Při výzkumném šetření byl použit strukturovaný i neformální rozhovor. Při strukturovaném rozhovoru byly kladeny pečlivě formulované otázky, na něž jednotliví respondenti odpovídali. Tento typ rozhovoru byl použit, protože umožňuje redukovat škálu odpovědí, což bylo žádoucí. Data z takového rozhovoru se lépe analyzují i s ohledem na skutečnost, že nebylo možné tento rozhovor opakovat. Toto bylo využito hlavně v rámci kolokvia na OAJL.

²² HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005. ISBN isbn80-7367-040-2. s.173

²³ HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005. ISBN isbn80-7367-040-2. s.175

Neformální rozhovor byl použit v průběhu příprav a konání jednotlivých akcí, kdy respondenty byly jak žáci, tak pedagogové OAJL. Z odpovědí byla vytvořena charakteristika akcí a popis jejich realizace a příprav.

Pozorování

Pozorování znamená sledování činnosti lidí, záznam nebo popis této činnosti a její hodnocení. Předmětem pozorování jsou osoby, ale i předměty, se kterými tyto osoby pracují, a dále i prostředí, ve kterém se činnost uskutečňuje²⁴

Jako pozorování bylo použito zúčastněné pozorování, které patří k nejdůležitějším metodám kvalitativního výzkumu. Touto metodou je možné popsat děje, účastníky, časový harmonogram i souvislosti. Při účasti na jednotlivých akcí pořádaných žáky OAJL bylo pozorované celkové klima akce, chování organizátorů i návštěvníků, zpětná vazba, ale i vzniklé komplikace a jejich řešení.

Anketa

Obvyklým a typickým nástrojem k provádění ankety je dotazník. *Dotazník je nejfrekventovanější metodou zjišťování údajů. Je to způsob písemného kladení otázek a získávání písemných odpovědí.*²⁵

Pro zjištění názorů majoritní společnosti byla využita anketa, která byla formou dotazníku distribuována přímo na uskutečněných akcích. Návštěvníci odpovídali na tři kategorie otázek.

Anketa obsahuje celkem 19 otázek, z čehož prvních osm a otázka 19 se týká obecných informací a vztahu majoritní společnosti ke studentům OAJL. Druhá část se skládá z 5 otázek týkajících se Dětského plesu a poslední také z 5 otázek, tentokrát týkajících se Velikonočních dělánek.

²⁴ GAVORA, Peter. *Výzkumné metody v pedagogice: příručka pro studenty, učitele a výzkumné pracovníky*. Přeložil Vladimír JŮVA. Brno: Paido, 1996. ISBN isbn80-85931-15-x.s.16

²⁵ GAVORA, Peter. *Výzkumné metody v pedagogice: příručka pro studenty, učitele a výzkumné pracovníky*. Přeložil Vladimír JŮVA. Brno: Paido, 1996. ISBN isbn80-85931-15-x.s.53

7 Vlastní výzkumné šetření

Od září 2019, kdy se na Obchodní akademii Janské Lázně k příležitosti oslav 25. výročí konalo „KOLOKVIUM“ určené pro odbornou i laickou veřejnost, bylo započato výzkumné šetření pomocí průběžných rozhovorů a pozorování žáků. V rámci kolokvia také probíhaly rozhovory s odbornou veřejností, kde se analyzovaly zkušenosti a názory na akce pořádané handicapovými.

Další aktivitou byla kooperace s pedagogy podílejícími se na přípravách a přímá účast na přípravách i samotných akcích a jejich zhodnocení. V rámci organizovaných akcí, které připravují žáci ve spolupráci s pedagogy a ostatními zaměstnanci školy, probíhaly ankety, ze kterých vyplívají výsledky výzkumného šetření.

V následujících kapitolách budou podrobněji popsány dílčí cíle, které byly stanoveny v kapitole 5.

7.1 Historie a současnost Obchodní akademie, odborné školy a praktické školy Olgy Havlové v Janských Lázních

Při studiu dokumentace a pomocí rozhovorů s vedením školy, pamětníky a odbornou veřejností byly získány následující informace.

7.1.1 Historie OAJL

Začátek byl ještě před tzv. sametovou revolucí před rokem 1989. Tehdy se původní škola, která sídlila v současném objektu nazývaném Zdena č.p. 15, měla rekonstruovat. Byla dokonce již vyčleněna finanční částka na takovou akci, nicméně v tehdejší režimě nebyl problém prostě rekonstrukci školy odložit a místo na školu použít peníze na stavbu jiného objektu. O tom rozhodoval tehdejší Okresní národní výbor v Trutnově. Tomuto ONV se důležitější než rekonstrukce školy v Janských Lázních jevílo postavit objekt, který měl být původně obří transfuzní stanicí. Dnes je v něm pojišťovna, berní úřad a další trutnovské instituce.

Ještě pro upřesnění – původní škola se jmenovala Výcvikové středisko pro občany se změněnou pracovní schopností. Šlo o zařízení Federálního ministerstva práce a sociálních věcí a škola měla celostátní působnost, tedy i pro žáky ze Slovenska. Kapacita byla 28 žáků a ti ve formě jedné třídy pobývali na škole dva roky. Jeden rok vystudovali

první ročník, druhý rok druhý ročník a teprve po jejich absolvování bylo nové, přijímací řízení.

Po listopadu 1989 první porevoluční starosta Ing. Václav Němec začal pátrat po prostředcích, o kterých věděl, že byly již dříve na rekonstrukci školy přiděleny. Situace se nakonec vyvinula tak, že nedošlo k rekonstrukci staré školy, ale byla postavena škola nová. Je to tedy především jeho zásluha, ale nefiguroval v tom sám. Šlo o fakticky týmovou práci. Tehdy do situace zasáhla tehdejší poslankyně České národní rady Mgr. Eva Kalousová, evangelická farářka ze Švýcarska Štěpánka Metelková a manželka tehdejšího pana prezidenta Olga Havlová.

Když se škola v roce 1994 otevírala, neměli z toho všichni lidé radost. Objevily se i názory, že jde o nedomyšlené plýtvání prostředky. Naši předchůdci se ale zasloužili o to, aby škola měla tradici a dobrou pověst.

7.1.2 Současnost OAJL

V letech 1992 - 1994 byla v blízkosti lázní vybudována ojedinělá střední škola pro tělesně postižené. Dne 16. 9. 1994 byla škola slavnostně otevřena za účasti paní Olgy Havlové.

Obchodní akademie, odborná škola a praktická škola Olgy Havlové, Janské Lázně je příspěvkovou organizací, která poskytuje střední vzdělávání podle § 16 odst. 9 školského zákona (speciální škola) pro žáky s tělesným postižením a souběžným postižením více vadami, po individuálním posouzení též pro žáky s autismem, poruchami učení, poruchami chování a mentálním postižením.²⁶

Součástí školy je již od jejího založení Speciálně pedagogické centrum. Centrum je určené pro žáky a studenty především z Královéhradeckého kraje. Působí zde psycholog, speciální pedagog a sociální pracovník. Výjezdy do škol a specializovaných pracovišť jsou nedílnou součástí náplně SPC. Studentům školy jsou k dispozici pro individuální poradenství v oblasti školní i osobní. SPC je většinou prvním kontaktním místem pro uchazeče o studium.

²⁶ <https://www.oajl.cz/index.php>

Dále při škole funguje rehabilitace, jejíž zakladatelkou byla fyzioterapeutka Lidmila Křenová. Spolu s dalšími kolegyněmi poskytovali odbornou rehabilitační péči všem studentům. Dnes má rehabilitace k dispozici tělocvičnu, dvě individuální cvičebny a místnost s vířivkou a prostorem na masáže. Rehabilitace probíhá v rámci hodin, které jsou součástí rozvrhu. Je individuální nebo skupinová s využitím různých terapeutických přístupů, jako jsou Vojtova metoda, měkké a mobilizační techniky, masáže, vodoléčba apod.

Nedílnou součástí školy je i školní jídelna, kde mají studenti možnost celodenního stravování. V současné době je možné využít tzv. zdravou stravu, tedy dostatek zeleniny, ovoce, luštěnin apod.

V roce 2008 byl do vzdělávacího programu zařazen předmět FIKTIVNÍ FIRMA. Předmět Fiktivní firma se stal pro studenty obchodní akademie velmi důležitým pro start do dalšího pracovního života. Cílem výuky je trénovat iniciativu, samostatnost a také poskytnout žákům znalosti, jak založit a vést obchodní společnost nebo živnost. Studenti se učí pracovat v týmu, přijímat odpovědnost, rozvíjet iniciativu a zlepšovat své dovednosti. Studenti se díky tomuto předmětu účastní veletrhů fiktivních firem, z kterých pravidelně přiváží medailová ocenění.

Obory vzdělávání

Obchodní akademie 63-41-M/02 Obchodní akademie

- studium zakončeno maturitní zkouškou
- délka studia 4 roky,
- na této škole je však studium zpravidla rozloženo na 5 let

Obchodní škola 63-51-J/01 Obchodní škola

- studium zakončeno závěrečnou zkouškou
- délka studia 2 roky,
- na této škole je však studium zpravidla rozloženo na 3 roky

Praktická škola 78-62-C/02 Praktická škola dvouletá

- studium zakončeno závěrečnou zkouškou
- délka studia 2 roky,

- na této škole je však studium zpravidla rozloženo na 3 roky

Provozní služby 69-54-E/01 Provozní služby

- studium zakončeno závěrečnou zkouškou s výučním listem
- délka studia 2 roky,
- na této škole je však studium zpravidla rozloženo na 3 roky

Internát

Součástí školy je internát s kapacitou 95 lůžek složený ze tří samostatných pavilonů vzájemně propojených spojovací chodbou, která pokračuje do hlavní budovy školy. Provoz internátu byl zahájen současně s provozem školy. Žáci jsou zde ubytováni ve dvoulůžkových pokojích s vlastním sociálním zařízením. K vybavení internátu patří společenské místnosti s vybavenými kuchyňkami a relaxačním prostorem s TV, výtvarná dílna, počítačová učebna, posilovna a hudební centrum. Na každém pavilonu mají žáci možnost za poplatek využít automatickou pračku a sušičku. Náplň volného času žáků zajišťuje tým vychovatelů a asistentů vychovatele.

Žáci jsou dle tříd rozdělení do jednotlivých výchovných skupin. Tým, který na internátě působí a zajišťuje kvalifikovanou denní i noční péči tvoří vychovatelé, asistenti vychovatelů, zdravotní sestry a sanitáři. Je tak zajištěna péče i o žáky s těžším postižením.

V neposlední řadě je nutné zmínit i Středisko volného času, které je součástí školy od roku 2014 a v této práci je podrobněji popsáno v následující kapitole.

Bezbariérovost celé budovy je hlavní předností školy. Žáci i s nejtěžším postižením jsou při pohybu v areálu školy zcela soběstační. V areálu školy jsou výtahy s fotobuňkou, madla na chodbách i tlačítka a vypínače jsou ve správné výši. Rovněž toalety, sprchy a umývadla jsou výškově i prostorově přizpůsobeny vozíkům. V koupelnách a bazénu lze využít hydraulické nebo mechanické zvedáky. Pohybové potíže žáků jsou řešeny také při práci s psacími stroji a počítači pomocí speciálních klávesnic a dalších speciálních zařízení. Pokud to zdravotní stav žáků vyžaduje, mohou se zúčastnit výuky na polohovacím lehátku. Pro dopravu žáků má škola k dispozici speciálně upravená auta pro přepravu vozíčkářů.

7.1.3 Charakteristika žáků OAJL a jejich diagnózy

Na obchodní akademii studují žáci s různými typy diagnóz a postižením. V tabulce je vypracováno jejich stručné rozdělení a četnost. V rozdělení bylo použito vždy jen jedno dominující postižení. Většina žáků OAJL má kombinované postižení.

Tabulka 1: Rozdělení žáků dle diagnózy

Diagnóza	Obor				CELKEM
	Praktická škola	Provozní služby	Odborná škola	Obchodní akademie	
Dětská mozková obrna	5	2	11	23	41
Posttraumatický stav		1		5	6
Autismus	1		1	6	8
Zrakové postižení	1			1	2
Sluchové postižení			1		1
Svalová dystrofie			1	1	2
SPU, ADHD, hypoaktivita	2	1	2	3	8
Kongenitální myopatie				1	1
Myopatie				1	1
Neuropatie peri. nervů				1	1
Polyneuropatie				1	1
Epilepsie	2				2
Mukopolysacharidóza 4. typu	1				1
Downův syndrom	1				1
Vrozený hydrocefalus	1				1
Meningomyelokéla	1				1
Centrální hypotonický syndrom	1				1
DiGeorge syndrom	1				1
Pelizaeusova-merzbacherova choroba			1		1
Raynadův syndrom				1	1
Amputace				2	2
Rožštěp páteře				1	1
Spinální dysrafismus				1	1
Těžká pneumocytová pneumonie				1	1
Wiedemannův-Beckwithův syndrom			1		1
Duchennova muskulární dystrofie				1	1
CELKEM					89

Tabulka 2: Rozdělení žáků dle mobility

Mobilita	Obor				CELKEM
	Praktická škola	Provozní služby	Odborná škola	Obchodní akademie	
Chodící bez komp. pomůcky	11	2	11	24	48
Chodící s komp. pomůckou				4	4
Mechanický vozík	1	1	4	3	9
Elektrický vozík	3	2	4	19	28
CELKEM					89

Tabulka 3: Rozdělení žáků dle mentální retardace

Mentální postižení	Obor				CELKEM
	Praktická škola	Provozní služby	Odborná škola	Obchodní akademie	
Bez mentálního postižení	1	2	13	50	66
Lehké mentální postižení	11	3	6		20
Středně-těžké mentální postižení	3				3
CELKEM					89

Zdroj: Školní dokumentace OAJL z roku 2019

7.2 Středisko volného času při OAJL

Středisko volného času při Obchodní akademii Janské Lázně (dále SVČ) bylo zřízeno ke dni 1. 9. 2014 rozhodnutím zřizovatele čj. MŠMT - 18453/2014-1. Pro jeho činnost je k dispozici aula, tělocvična, bazén, cvičná kuchyně, polytechnická dílna, hudební místnost, posilovna a veškeré společné prostory internátu.

Škola má velmi dobré materiálně technické vybavení, které umožňuje v plném rozsahu a kvalitně naplňovat ŠVP nejen výuky, ale i střediska volného času. Veškeré vybavení je středisku plně k dispozici. Vše je zde přizpůsobeno žákům s tělesným postižením. Bezpečnost práce a ochrana zdraví při zájmových činnostech se řídí metodickým pokynem k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních zřizovaných MŠMT - č.j. 37014/2005-25.

Po personální stránce je činnost střediska zabezpečena týmem pedagogů volného času, kteří mají dlouhodobé odborné zkušenosti v oblasti nabízených zájmových kroužků. Část týmu tvoří učitelé, vychovatelé a asistenti pedagoga školy a druhou část pak externí odborníci.

Nedílnou součástí chodu střediska je spolupráce se sociálními partnery. Pro toto zařízení to jsou: Národní rada zdravotně postižených, CZEPA - česká asociace paraplegiků, FTK UP Olomouc, Česká asociace florbalu vozíčkářů, Česká asociace aplikovaných pohybových aktivit při FTK UP v Olomouci. Vzhledem k dynamicky se rozvíjejícím sportovním aktivitám zdravotně postižených lidí škola spolupracuje se sportovními kluby, které zajišťují sportovní vyžití žáků se zdravotním postižením žáků a jejich účast na oficiálních sportovních soutěžích republikového charakteru.

Hlavním cílem Střediska volného času je plnohodnotné trávení volného času, získávání a rozvíjení kompetencí klíčových i odborných, a to pro všechny účastníky zájmového vzdělávání v Středisku volného času bez hranic a limitů způsobených tělesným či jiným zdravotním znevýhodněním.²⁷

Cíle vzdělávání můžeme rozdělit na dlouhodobé a krátkodobé. U dlouhodobých cílů vzdělávání přikládáme největší význam neformálnímu vzdělávání s cílem rozvíjet životní zkušenosti, dovednosti a postoje založené na uceleném systému hodnot. Krátkodobé cíle vzdělávání zahrnují zavádění nových prvků a přitažlivějších forem práce s mládeží se speciálními vzdělávacími potřebami, rozšiřování jednorázových aktivit, zajišťování propagace činnosti SVČ, vytvoření stabilního týmu pracovníků a zvyšování jejich kvalifikace a rozvoj mezinárodních aktivit. Dále organizace a zajištění prázdninových akcí, odborných přednášek, besed a společenských akcí.

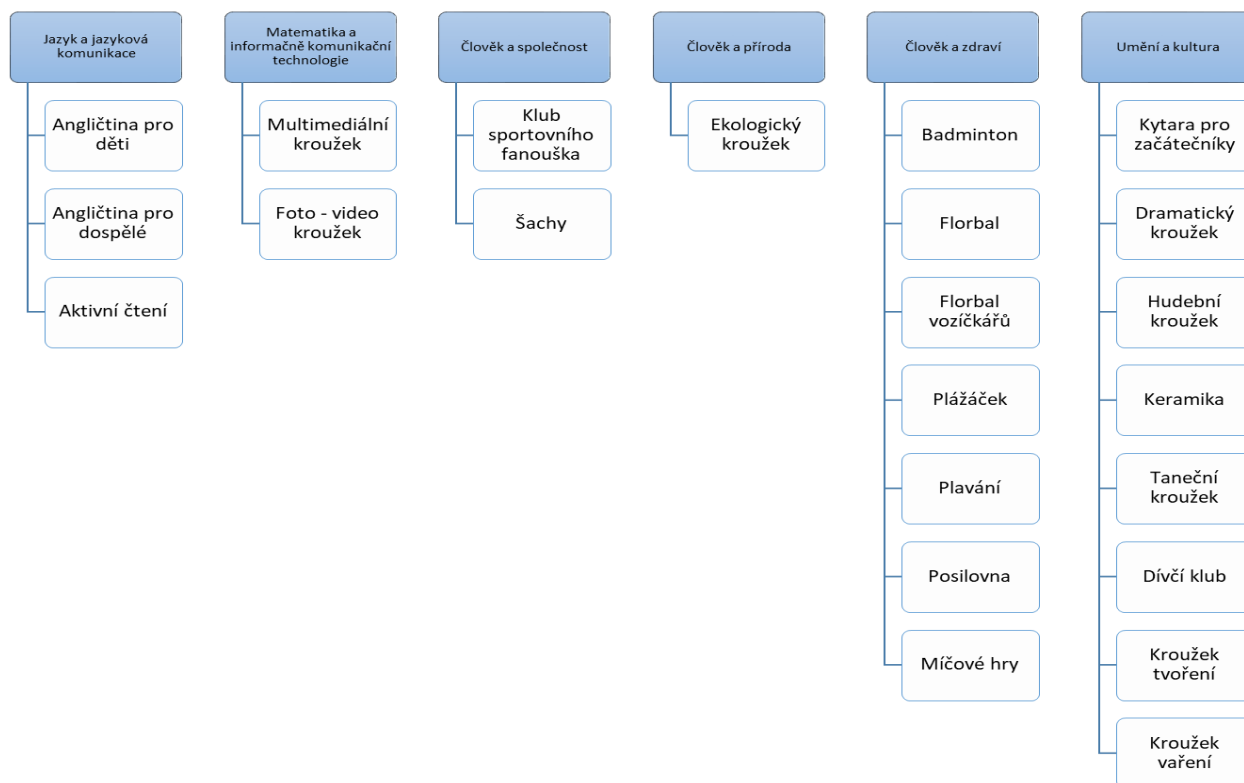
Formy vzdělávání:

- **Pravidelná činnost** - kroužky probíhají 1 – 2 týdně.
- **Příležitostná činnost** - jedná se o tvůrčí dílny, literární besedy, turnaje, přednášky, víkendové aktivity, akce dle aktuální nabídky.
- **Prázdninová činnost** - příměstský tábor, prázdninové akce.

²⁷ Školní vzdělávací program STŘEDISKO VOLNÉHO ČASU,
<https://www.oajl.cz/index.php?stranka=stredisko-volneho-casu>

Obsah vzdělávání ve SVCČ zahrnuje Jazyk a jazykovou komunikaci, Matematiku a Informačně-komunikační technologie, dále bloky kroužků jako jsou Člověk a společnost, Člověk a příroda, Člověk a zdraví a Umění a kultura.

Obrázek 1: Nabídka kroužků SVCČ

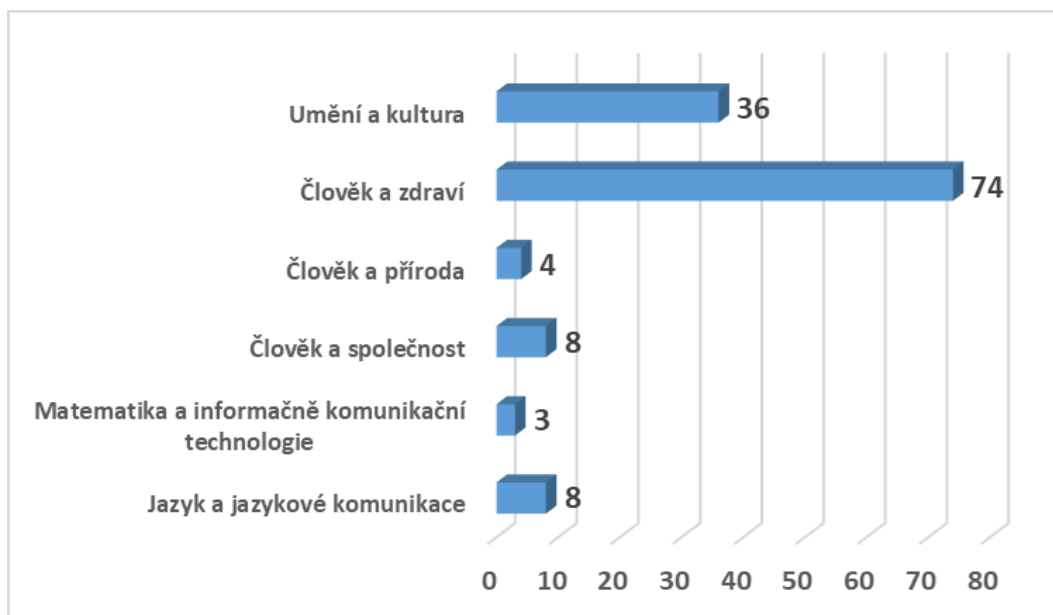

7.2.1 Analýza návštěvnosti kroužků SVCČ

Pomocí rozhovoru s vedoucím SVCČ panem Petrem Alinou, DiS., bylo zjištěno následující.

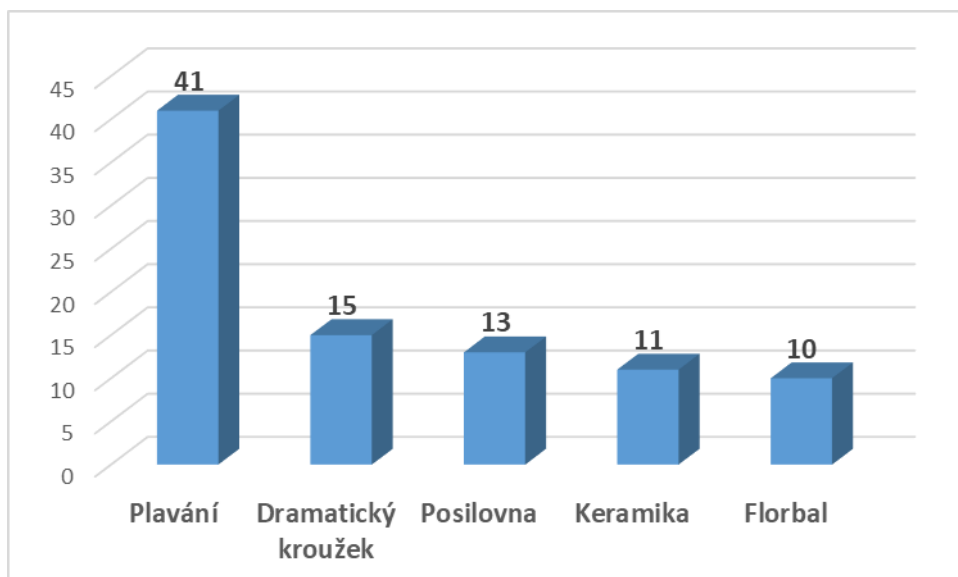
Nejoblíbenější oblastí nabízených volnočasových aktivit SVCČ při OAJL je s četností 74 kategorie Člověk a zdraví, následuje s četností 36 Umění a kultura a třetí nejoblíbenější oblastí jsou Člověk a společnost a Jazyk a jazykové komunikace. Je tedy patrné, že návštěvníci SVCČ upřednostňují pohybové resp. sportovní aktivity, ale ani kulturní a společenské aktivity resp. divadlo, hudba, umění a rukodělné činnosti jim nejsou cizí.

Graf 1: Rozložení oblíbeností kroužků dle oblasti

Dle četnosti účastníků bylo vytvořeno pořadí nejnavštěvovanějších kroužků. Zde je patrná obliba kroužku plavání, který významně převyšuje ostatní. Dále se střídají v oblíbenosti kroužky z kategorií sportovních a uměleckých aktivit.

Graf 2: Nejnavštěvovanější kroužky SVC při OAJL

7.3 Akce pořádané žáky jako východisko integrace

Díky současnému propojení školy s veřejností a snaze školu více prezentovat se na půdě školy a v jejím blízkém okolí konají a pořádají různé akce, kterých se studenti školy účastní nebo jsou jejich pořadateli. Významnou roli při této činnosti hraje i Středisko volného času při OAJL, které nabízí své aktivity nejen studentům školy ale i široké veřejnosti.

Při těchto aktivitách dochází zajímavému fenoménu současnosti, kdy se naopak zdravý, intaktní jedinec stává součástí skupiny handicapovaných. Jako příklad je možné uvést divadelní spolek JINDŘICH, kde mezi herci můžeme najít žáky místní základní školy popř. děti z blízkého okolí. Toto propojení je prospěšné pro obě zúčastněné strany, tedy pro handicapovaného i zdravého jedince.

Mezi nejvýznamnější a tradiční společensko-kulturní činnosti školy patří Vánoční akademie, Velikonoční dělánky, Dětský ples, účast na Jánsko-lázeňském „živém“ Betlému v adventním čase, účast na akci Uklid'me Česko, charitativní akce a jiné. To jsou však pouze nejviditelnější kulturní aktivity, které na OAJL probíhají a obohacují společenský život majoritní společnosti v okolí Janských Lázní.

7.3.1 Velikonoční dělánky

Tato velice úspěšná akce vznikla v roce 2011 společným přáním otevřít školu veřejnosti a umožnit žákům Obchodní akademie Olgy Havlové ukázat co umí. Cílem akce je také předávání a udržování velikonočních tradic bez rozdílu věku a postižení.

Organizátory akce jsou studenti školy ve spolupráci s pedagogickými pracovníky a přípravy na tuto akci začínají měsíce dopředu přibližně v prvních týdnech nového roku. Na program jsou každoročně výtvarné dílničky, sportovní soutěže v tělocvičně, fotografický a hudební koutek a na závěr divadelní představení v podání školního divadelního spolku JINDŘICH. V posledních letech se na této akci také prezentují fiktivní firmy žáků školy, které široké veřejnosti představují tuto aktivitu a zároveň studenti předvedou, jak dokáží zúročit ve škole naučené dovednosti. V minulých letech byl také velmi oblíbený zookoutek nebo možnost vyzkoušet si canisterapii.

Celé odpoledne se nese v duchu velikonočních tradic a tradic rodinné pospolitosti. Pro návštěvníky je připraveno bohaté občerstvení, na jehož přípravě se podílí žáci

společně s pedagogy, každý účastník si odnáší vlastní výrobky, kdo chce, může si na výstavě nakoupit drobné dekorativní předměty ze školní keramické a rukodělné dílny. Získané peněžní prostředky jsou plně využívány pro potřebu žáků školy. Žáci společně s pedagogy nabízí návštěvníkům odpoledne plné tvoření, her, vůně a relaxace.

Obrázek 2: Velikonoční dělátky 2019 – realizační tým

Obrázek 3: Velikonoční dělátky 2019 – zapojení veřejnosti

Obrázek 4: Velikonoční děláanky 2019 – studentka OAJL při instruktáži

Příprava a realizace

Z počátku akci financovala škola samotná a pedagogové se snažili dílničky zajistit pouze z recyklovaných materiálů. Později se pedagogové s žáky zapojili do projektu Think Big a získali tak potřebné finance na uspořádání jednoho z ročníků. Se stoupající úspěšností a návštěvností se akce zalíbila i městu Janské Lázně, a tak ji začalo každoročně finančně podporovat.

Každoročně je při akci v provozu až 12 výtvarných dílniček, na jejichž přípravách se podílí kolem 20 žáků a 5 pedagogů a to již s nejméně měsíčním předstihem. Vyrábí šablony, předpřipravují materiály do dílen tak, aby žáci v dílnách stihli „odbavit“ při vyrábění velké množství příchozích. Jednotlivé výrobky jsou proto připraveny po dílech tak, aby si děti obkreslily již na připravený kus látky nebo nalepily již připravené části pěnovky, které si pouze vystřihují, barví apod. Na realizaci akce samotné se podílí vždy až 30 žáků a téměř 20 pedagogů.

Časový harmonogram akce bývá již léta stejný, návštěvníci jsou na něj již zvyklí. Prostory školy, dílen, divadelní vystoupení i hry v tělocvičně se chystají již od 9 hodiny ráno. V jednu hodinu přichází první návštěvníci, kteří dostávají dárkové tašky s drobnými

dárky a zároveň tašky slouží na vyrobené výrobky. Dílny jsou rozmístěny do obou pater školy, aby se nikde nevytvářely dlouhé fronty a byl zajištěn hladký průběh akce.

Pravidelně se pletou pomlázky, pečou perníčky, zdobí vajíčka. V dalších dílnách se zpravidla vyrábí velikonoční dekorace, proutěné ozdoby, zápichy, filcová velikonoční zvířátka apod. Každý rok se snažíme výrobky obměňovat, protože mnozí návštěvníci se každoročně vrací a předešlé výrobky si pamatují.

V jednotlivých třídách – dílnách funguje dozor pedagoga a zpravidla tým dvou až třech žáků, kteří příchozím vysvětlí, co mají dělat, předvedou postup a průběžně chystají připravené části výrobku, lepidla, štětce apod.

V tělocvičně probíhají ukázky sportů pro handicapované a soutěže pro děti. Děti si zde mohou vyzkoušet jízdu na sportovním vozíku, hrát florbal na vozíku, vyzkoušet jízdu na handbiku apod.

Vyrábění v dílnách je každoročně otevřeno do 17 hodin, poté se návštěvníci přesunou do školní auly, kde mohou shlédnout divadélko pro děti, které vždy nacvičí žákovský divadelní spolek. Díky velkému zájmu se představení zpravidla dvakrát opakuje, aby se mohli vystřídat všichni návštěvníci.

Akce je, jak jsem již uvedla, poslední léta dofinancována Městem Jánské Lázně, které pravidelně přispívá částkou 20.000,- Kč. Z této částky jsou hrazeny veškeré výtvarné materiály do dílen, v loňských letech i potisk triček s logem pro organizátory nebo např. pronájem minizoo, kterou organizátoři na akci pronajali, tisk propagačních materiálů atd.

V roce 2019 akci navštívilo téměř 400 lidí. Zpětnou vazbou je nám také školní Facebook a web, kde spokojení návštěvníci akci chválí a dopředu si žádají termín dalšího ročníku. Naši žáci se speciálními potřebami tak mají ojedinělou možnost bavit a učit zdravé návštěvníky akce. Veškerý výtěžek z akce putuje do spolku Proškolák, z. s., který při škole funguje. Tento spolek poté z výtěžku financuje žákům kulturní a sportovní akce.

7.3.2 Dětský ples

Dětský ples začal psát svoji historii na počátku roku 2015, kdy pedagogové a žáci OA Olgy Havlové s podporou města Janské Lázně uspořádali první ročník tohoto, v současné době již tradičního kulturního setkání. Cílem této akce je vykouzlit na dětských tvářích radostný úsměv a zapojení studentů s handicapem do další příjemné společenské akce, kdy se mohou podílet na její přípravě a organizaci. Studenti v roli organizátorů zpřijemňují dětem atmosféru tím, že jsou převlečení za různé pohádkové postavy nebo zvířátka. Součástí této akce jsou taneční vystoupení profesionálních dětských tanečních skupin, bohatá tombola za přispění sponzorů, taneční a hudební hry pro děti a jejich rodiče, tedy plesová zábava v dětském podání. Akce je již tradičním spojením dvou odlišných kultur, tedy těch s handicapem na straně jedné a majoritní na straně druhé.

Obrázek 5: Dětský ples 2020 - organizátoři

Obrázek 6: Dětský ples 2020 - sál

Obrázek 7: Dětský ples 2020 - průběh

Příprava a realizace

Dětský ples se vždy datuje k začátku kalendářního roku, konkrétně k měsíci Únoru. Příprava akce byla zpočátku časově velmi náročná, avšak s přibývajícím zkušenostmi z realizace dalších ročníků se stává jednodušší. Nejsložitější a nejpracnější bývá získávání a kompletace plesové tomboly, organizační zajištění programu a výzdoba sálů. Na všech těchto činnostech se společně podílí žáci, pedagogové a ostatní zaměstnanci školy.

Samotná příprava začíná již se začátkem školního roku, kdy je zapotřebí oslovit sponzory a případné dárcy tomboly, zarezervovat moderátora akce a hudební doprovod. Nezbytnou součástí organizace bývá zajištění doprovodného programu a rezervace kostýmů pro organizátory. Dále je zapotřebí objednat pronájem prostoru plesu, domluvit se s provozovatelem sálu a kavárny na zajištění občerstvení. Nedílnou součástí je i návrh a propagačních materiálů a vstupenek. Nejintenzivnější přípravy však vrcholí cca 14 dní před samotným plesem, kdy se konají finální přípravy, jako je balení a označení tomboly, tisk programu a konají se schůzky organizačního týmu.

7.3.3 Vánoční akademie

Vánoční akademie vznikla v roce 2002, kdy se ještě odehrála na půdě školy. V dalších letech již proběhla v Kině Vlast Janské Lázně a stala se komplexní přehlídkou žákovského kulturního života na internátě.

V programu každoročně naleznete výtvarnou a fotografickou výstavu žákovských prací, módní přehlídku ručně zdobeného textilu, který žáci sami zdobili a v roli modelů a modele ho také předvedou, hudební vystoupení žáků a konečně pak divadelní představení studentského divadelního spolku JINDŘICH (resp. ARNOŠT).

Studentský divadelní spolek Arnošt byl na Obchodní akademii založen roku 2002. V roce 2017 byl spolek přejmenován po jednom ze zakladatelů, který náhle zemřel na divadelní spolek JINDŘICH. V souboru se za osmnáct let jeho existence vystřídalo kolem sedmdesáti herců a bylo nazkoušeno a odehráno 14 her autorských a čtyři pohádky od pánů Svěráka a Uhlíře. Každá z her má vždy hlubší podtext a je pro diváka poučná.

Tato akce je jedinečná tím, že se zde handicapovaní žáci stávají např. modelkami, herci a hudebníky, kteří mohou nabídnout zábavu a kulturní zážitek majoritní společnosti.

V současnosti se Vánoční akademie vrací na půdu školy, kde ke komplexní přehlídce aktivit žáků přibily i rukodělné dílničky pro širokou veřejnost, které se podobají akci „Velikonoční dělanky“. Po celý týden probíhají různé aktivity, kterých se účastní žáci školy, ale i široká veřejnost a všichni se tak příjemnou formou naladí na nadcházející vánoční čas.

Na akci se od jejího vzniku podílely již desítky žáků i pedagogů. Jelikož jsou v programu zastoupeny volnočasové aktivity dramatickým kroužkem počínaje až po zumbu konče, nacvičují jednotliví pedagogové s žáky program zpravidla již od začátku října.

Ve výtvarném kroužku, kroužku Dívčí klub a ve škole v rámci předmětu estetická výchova žáci vytváří výrobky na výtvarnou prodejní výstavu. Z výtěžku prodeje a z dobrovolného vstupného byly vždy financovány potřeby volnočasových kroužků pro žáky na internátě. V posledních letech výtěžek putuje do spolku Proškolák, z.s. , který vznikl za účelem financovat kulturní, sportovní a vzdělávací akce žáků.

Každý rok tuto akci navštěvují jednak rodiče žáků, lázeňští hosté a lidé z blízkého okolí, kterým akce zpříjemní adventní čas.

Obrázek 8: Ukázka kroužku Zumba

Obrázek 9: Módní přehlídka

Nedílnou součástí akce je i divadlo spolku JINDŘICH, který se zaměřuje na divadelní představení, které pozitivně ovlivňuje jak sociální rehabilitaci herců

s postižením, tak integraci minority osob se zdravotním postižením do majoritní společnosti.

Obrázek 10: Divadelní představení Rychlé šípy - Divadelní spolek Jindřich

Obrázek 11: Ukázka tvoření rodičů a dětí

7.4 Názory majoritní společnosti na akce pořádané žáky

Pro potřeby dotazníkového šetření byla vytvořena anketa, která byla rozdávána na akcích školy a byla distribuována návštěvníkům SVČ v recepci školy.

Celkově bylo rozdáno 130 formulářů, z toho 100 na akcích a 30 vyplnili účastníci volnočasových aktivit SVČ. Zpětná vazba nás informovala o návratnosti ankety 83%, tedy 108 navrativších dotazníků.

První skupina otázek č. 2 – 8. byla zaměřena na informace o obecném povědomí veřejnosti o postižených, o existenci OAJL a SVČ a jejich činnostech. Také zde bylo zjišťováno pohlaví a věk respondentů.

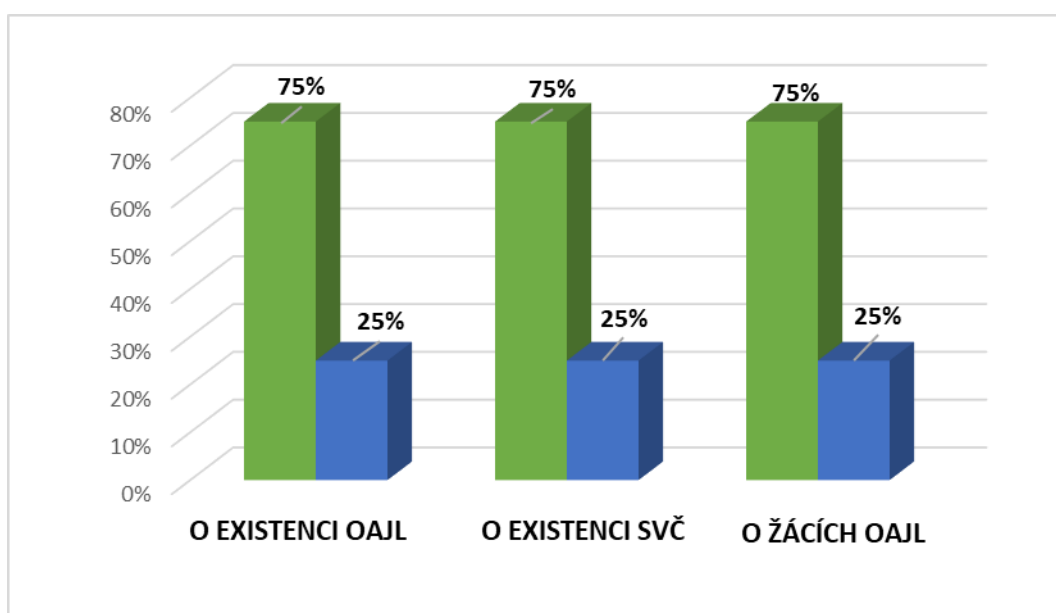
Druhá skupina otázek byla věnována akci „Dětský ples“ a třetí skupina otázek sloužila pro akci „Velikonoční dělánky“. Opět se bádalo nad oblíbeností jednotlivých akcí, o jejich návštěvnosti, o kvalitě, o propagaci a informovanosti mezi majoritní společností.

V otázkách č. 1. a 19. byl kladen důraz na uklidnění, uvolnění a navození dobré nálady. Tyto otázky nebyly vyhodnocovány.

8 Výsledky a závěry výzkumného šetření

Před realizací výzkumného šetření bylo stanoveno několik očekávání, jež se z části naplnila. Pro přehledné vyhodnocení je zvoleno grafické znázornění základních výsledků s jejich popisným vyhodnocením. Celkové výsledky dotazníkového šetření jsou uvedeny v samostatné příloze.

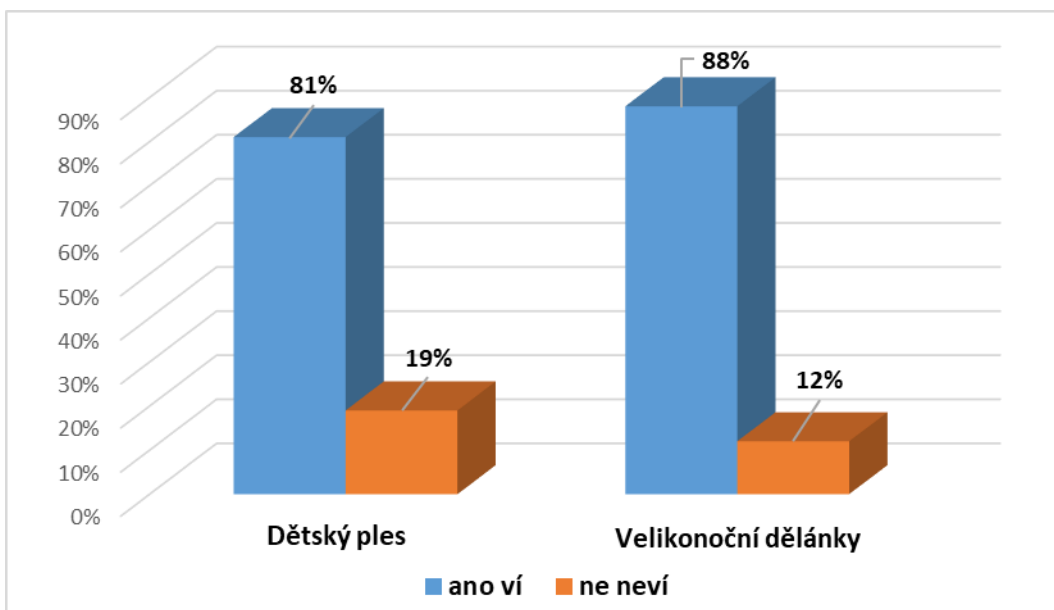
Graf 3: Povědomost majoritní společnosti

Základní otázkou byla povědomost společnosti o OAJL a jejím zaměření a aktivitách. Výzkumné šetření příjemně překvapilo s ohledem na skutečnost, že 3/4 dotazovaných prokázaly znalost OAJL a ve stejné četnosti znaly funkci SVČ. Taktéž bylo prokázáno, že škola je určena pro žáky s nějakým postižením. Tento výsledek je výrazně lepší, než očekávaných 50 % společnosti.

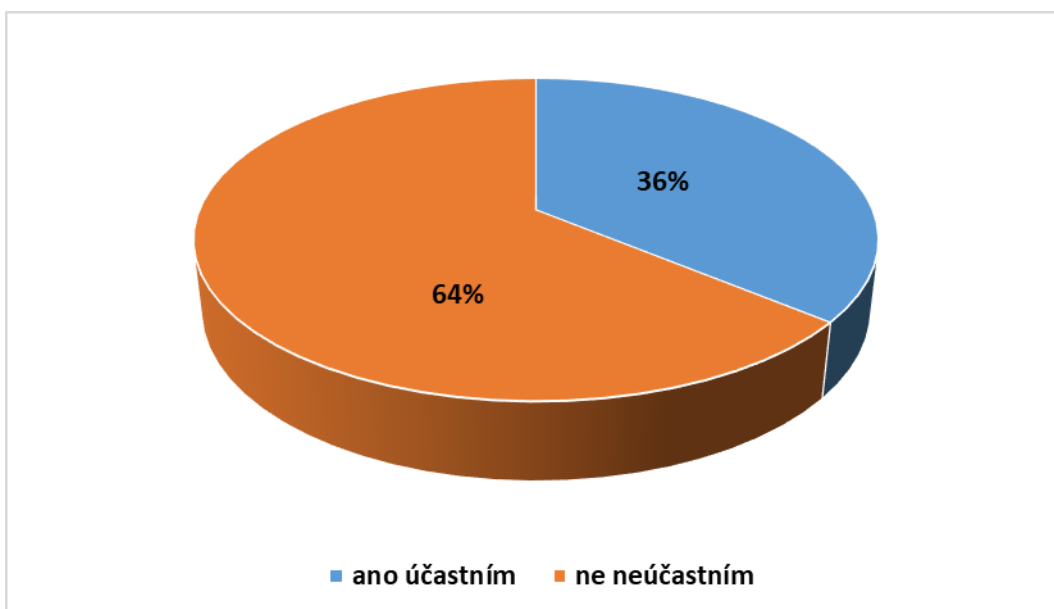
Ještě větším překvapením však je vyhodnocení otázek směřující k zapojení žáků školy do organizace aktivit pro veřejnost. Obecně se dalo očekávat, že si lidé uvědomují, že akce pořádá OAJL. Naproti tomu se neočekávalo obecné povědomí o tom, že akce typu Dětský ples či Dělánky organizují právě žáci OAJL.

Graf 4: Povědomí účastníků o organizátorech akcí

Výzkumné šetření probíhalo v průběhu dvou akcí pro veřejnost s vyloučením respondentů z řad pracovníků a žáků OAJL. Proto i další výsledek interpretovaný následujícím grafem je velmi pozitivní.

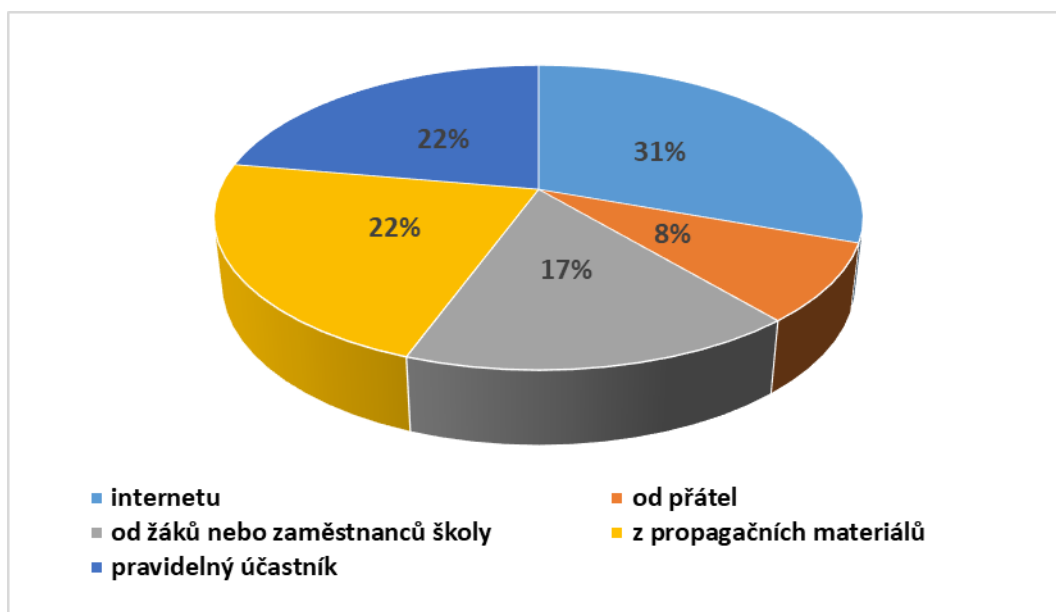
Graf 5: Přímí účastníci kroužků SVČ

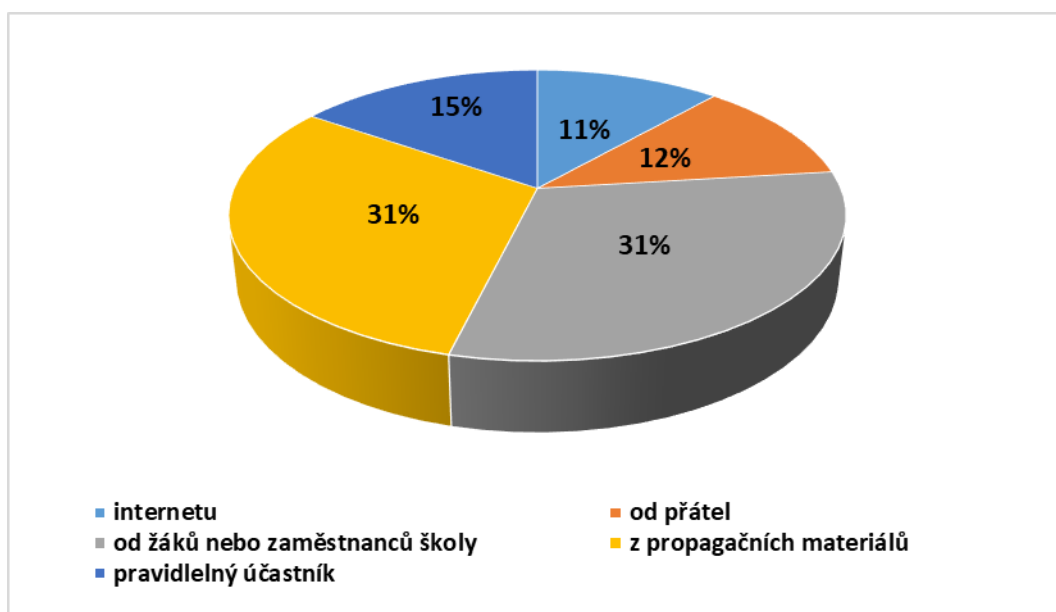
Ze 108 oslovených navštěvuje nějaký kroužek SVČ 39 účastníků což je 36 % dotazovaných. Oproti tomu 69 dotazovaných, což je 64 %, se žádného kroužku neúčastní.

Část otázek byla vázána na zdroje informací účastníků o konání akcí. V současné moderní době je tlak zejména na elektronickou komunikaci. Výsledky šetření však tento trend nepotvrzují. Internet a sociální sítě jsou významným zdrojem, ale nedosahují tak vysoké úspěšnosti předání informací, jak bylo očekáváno. Naopak tradiční propagační materiály (leták, inzerát v novinách či plakát) si stále drží výrazný dopad na informovanost účastníků. To co však nepřekvapilo je skutečnost, že nejlepším nositelem pozvání je osobní zkušenost či pozvání.

Graf 6: Získané informace o konání akce – Dětský ples

Graf 7: Získané informace o konání akce – Velikonoční děláanky

ZÁVĚR

Potřeby tělesně postižených jedinců jsou stejné, jako je tomu u jedinců zdravých. Mezi základní lidské potřeby patří bezesporu i trávení volného času a kontakt s vrstevníky. Věřím, že k tomuto zjištění dospějí všichni čtenáři mé práce, neboť ho považuji za stěžejní bod a výsledek mého výzkumu.

Pro celkové pochopení problematiky je však nutné nepřeskočit teoretickou část. Komplexně jsem přistoupila k vysvětlení základních pojmů. Po vysvětlení pojmů jako zdraví, nemoc či postižení se věnuji vztahu majoritní společnosti k handicapovaným jak v historickém kontextu, tak v současném pojetí mezinárodních úmluv. Čtenářům přibližuji základní pojmy týkající se problematiky volného času.

Praktická část se již věnuje konkrétním specifickým podmínkám vztahů majoritní společnosti a osobám s tělesným postižením. Stanovila jsem si čtyři výzkumné cíle a formou rozhovorů, pozorování a ankety zjišťovala, jak se majoritní společnost staví k aktivitám a akcím, které pořádají tělesně postižení. Samotné prostředí města Janské Lázně, je již samo o sobě dost specifické. Navíc je umocněno velmi aktivním přístupem Obchodní akademie, odborné školy a praktické školy Olgy Havlové při integraci žáků s tělesným postižením do kooperace s majoritní společností. Osobně jsem se účastnila příprav a realizací akcí, které připravují studenti OAJL. Velmi mne potěšila skutečnost, která byla potvrzena i mým výzkumným šetřením, a to realita, že se většinová společnost ráda účastní akcí, líbí se jí organizace a podporuje handicapované.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

FISCHER, Slavomil. *Speciální pedagogika: edukace a rozvoj osob se specifickými potřebami v oblasti somatické, psychické a sociální: učebnice pro studenty učitelství*. Praha: Triton, 2014. ISBN 978-80-7387-792-7.

GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido, 2000. Edice pedagogické literatury. ISBN 80-85931-79-6.

JEŠINA, Ondřej a Martin KUDLÁČEK. *Aplikovaná tělesná výchova*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2011. ISBN 978-80-244-2738-6

KOZOŇ, A., *Sociální zdravie jedinca a spoločnosti*. Trenčín: SpoSolntE 2014. ISBN 978-80-89533-12-1

MITLÖHNER, Miroslav. *Trestní právo hmotné*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2010. ISBN 978-80-7435-069-6.

MÜLLER, Č., STRNAD, L. a kol. *Vademecum sociálního lékařství*. Praha: Avicenum 1989,

MÜLLER, Čestmír. *Sociální lékařství: vybraná témata k seminářům*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1989.

NOVOSAD, Libor. *Základy speciálního poradenství*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-174-3.

OLIVOVÁ, Jana, *Je čas pouhá nálepka?*, In Věda a výzkum č. 4/2019, Praha: AVČR. ISSN 2533-784 ČR. ISSN 2533-784 Y

PÁVKOVÁ, Jiřina. *Pedagogika volného času: teorie, praxe a perspektivy mimoškolní výchovy a zařízení volného času*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-569-5

SMUTEK, M. *Sociální stát*. Hradec Králové: Gaudeamus 2005, ISBN 80-7041-691-2

SPOUSTA, V. a kol.. *Kapitoly z pedagogiky volného času*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita 1996. ISBN 80-210-1274-9

SPOUSTA, V. a kol.. *Teoretické základy výchovy ve volném čase*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1997. ISBN 80-210-1007-X

TITZL, B. *Skutečně platí Sovákova periodizace vztahu společnosti k postiženým?*, In *Postižený člověk v dějinách*, Hradec Králové: Gaudeamus 2005, ISBN 80-7041-017-5

TOMEŠ, I. a kol. *Sociální právo České republik.*, Praha: Linde 2014. ISSN 978-80-7201-938-0

TOMEŠ, I. *Sociální právo České republiky*. Praha: Wolters Kluwer 2015. ISBN 978-80-7478-941-0

VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. Vyd. 5. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0225-7.

VÍTKOVÁ, Marie. *Somatopedické aspekty*. 2., rozš. a přeprac. vyd. Brno: Paido, 2006. ISBN 80-7315-134-0

VOSEČKOVÁ, A. *Úvod do psychologie zdraví pro studenty sociální práce*. Hradec Králové: Gaudeamus 2013. ISBN 978-80-7435-249-2

SEZNAM ELEKTRONICKÝCH ZDROJŮ

Zdraví pro všechny v 21. století

https://www.mzcr.cz/dokumenty/zdravi-pro-vsechny-v-stoleti_2461_1101_5.html

Úmluva o právech osob se zdravotním postižením

https://www.mpsv.cz/documents/20142/225526/Umluva_o_pravech_osob_se_ZP.pdf/1e95a34b-cbdf-0829-3da2-148865b8a4a8

Mezinárodní klasifikace poruch, postižení a handicapů

https://www.uzis.cz/sites/default/files/knihovna/mkf_cz.pdf

ČABANOVÁ, B. Sociální politika ve vztahu ke zdravotně postiženým – principy EU a česká realita. /on-line/. Dostupné z:

http://veda.cuni.cz/doc/KonferenceRCS/soc_cabanova.doc.

Zákon č. 40/2009 Sb. - Zákon trestní zákoník

<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>

Zákon č. 108/2006 Sb. - Zákon o sociálních službách

<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-108>

Zákon č. 561/2004 Sb. - Zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)

<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561>

Obchodní akademie, odborná škola a praktická škola Olgy Havlové, Janské Lázně

<https://www.oajl.cz/index.php>

Školní vzdělávací program STŘEDISKO VOLNÉHO ČASU,

<https://www.oajl.cz/index.php?stranka=stredisko-volneho-casu>

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Nabídka kroužků SVČ	47
Obrázek 2: Velikonoční dělánky 2019 – realizační tým.....	50
Obrázek 3: Velikonoční dělánky 2019 – zapojení veřejnosti	50
Obrázek 4: Velikonoční dělánky 2019 – studentka OAJL při instruktáži	51
Obrázek 5: Dětský ples 2020 - organizátoři	53
Obrázek 6: Dětský ples 2020 - sál	54
Obrázek 7: Dětský ples 2020 - průběh.....	54
Obrázek 8: Ukázka kroužku Zumba	57
Obrázek 9: Módní přehlídka	57
Obrázek 10: Divadelní představení Rychlé šípy - Divadelní spolek Jindřich	58
Obrázek 11: Ukázka tvoření rodičů a dětí	58

Použité obrázky jsou užití se souhlasem z fotoarchivu OAJL.

SEZNAM GRAFŮ A TABULEK

Tabulka 1: Rozdělení žáků dle diagnózy	44
Tabulka 2: Rozdělení žáků dle mobility	45
Tabulka 3: Rozdělení žáků dle mentální retardace	45
Graf 1: Rozložení oblíbeností kroužků dle oblasti	48
Graf 2: Nejnavštěvovanější kroužky SVC při OAJL.....	48
Graf 3: Povědomost majoritní společnosti.....	60
Graf 4: Povědomí účastníků o organizátorech akcí	61
Graf 5: Přímí účastníci kroužků SVC	61
Graf 6: Získané informace o konání akce – Dětský ples	62
Graf 7: Získané informace o konání akce – Velikonoční dělanky	62

SEZNAM PŘÍLOH

- A. Plakát – Dětský ples
- B. Plakát – Velikonoční dělánky
- C. Plakát – Vánoční akademie
- D. Anketa – ukázkový formulář
- E. Vyhodnocení ankety

Obchodní akademie
Olgy Havlové
Janské Lázně

Janské
Lázně
společnost s.r.o.

pr^eškolaček

nnnnn Janské Lázně

Středisko volného času při Obchodní akademii Olgy Havlové
ve spolupráci se Státními léčebnými lázněmi, s.p. a městem Janské Lázně
Vás srdečně zve na šestý

Dětský ples

sobota 22. února 2020
od 14 hodin
Kolonáda Janské Lázně

Všechny děti z města, z Vesny, z blízka i z dále
jsou se svými rodiči srdečně zvány.

hudba
pestrý program
pěkné ceny
a skvělá zábava

Dospělí
100,- Kč

Děti
50,- Kč

© ERILENS

Prodej vstupenek na místě v den konání akce.
Nezapomeňte na společenské oblečení.
Rezervace míst není možná!

GRUND

SPOLEK PŘÁTEL OBCHODNÍ AKADEMIE OLGY HAVLOVÉ, JANSKÉ LÁZNĚ
VÁS SRDEČNĚ ZVE NA TRADIČNÍ AKCI PLNOU JARNÍHO TVOŘENÍ
PRO RODIČE A DĚTI VŠECH VĚKOVÝCH KATEGORIÍ

VELIKONOČNÍ

DĚLÁNKY

13. DUBNA 2019

OBCHODNÍ AKADEMIE OLGY HAVLOVÉ, JANSKÉ LÁZNĚ

AKCE ZAČÍNÁ DIVADELNÍM PŘEDSTAVENÍM VE 13 HODIN

DIVADELNÍ PŘEDSTAVENÍ PRO DĚTI
TVOŘIVÉ DÍLNIČKY DĚTSKÝ KOUTEK
SPORTOVNÍ SOUTĚŽE V TĚLOCVIČNĚ
OBČERSTVENÍ BUBNOVÁNÍ S RADKEM

PARKOVÁNÍ PŘED ŠKOLOU VSTUPNÉ DOBROVOLNÉ
VÝTĚZEK AKCE BUDE POUŽIT NA VOLNOČASOVÉ AKTIVITY ŽÁKŮ SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM

AKCE JE KONÁNA ZA FINANČNÍHO PŘÍSPĚVU MĚSTSKÉHO ÚŘADU
JANSKÉ LÁZNĚ

OBCHODNÍ
AKADEMIE
OLGY HAVLOVÉ
JANSKÉ LÁZNĚ

práškolák..

Obchodní akademie
Olgy Havlové
Janské Lázně

VÁNOČNÍ AKADEMIE 2019

Letošní program Vánoční akademie nabídne zábavu zejména žákům a zaměstnancům naší školy a v rámci letošních oslav bude netradičně trvat celý týden.

PONDĚLÍ
9/12

16:00 **Vánoční turnaj ve stolním tenise**
turnaj bude probíhat na třetím patře školy

ÚTERÝ
10/12

16:00 **Vánoční turnaj v bocce**
turnaje se mohou zúčastnit třídní kolektivy, žáci společně s pedagogy

STŘEDA
11/12

08:30 **Plavecké závody**

13:30 **Živý betlém a hudební pásmo**
vánoční hudební vystoupení DS JINDŘICH pro žáky v aule

16:00 **Živý betlém a hudební pásmo**
vánoční hudební vystoupení DS JINDŘICH pro veřejnost ve vestibulu školy

18:00 **Vánoční diskotéka v aule**

ČTVRTEK
12/12

13:00 - 18:00 **Vánoční prodejní výstava** v aule

18:00 **Zvyky a tradice** - beseda pro žáky v aule

19:15 **Vánoční hudebně - relaxační poslech**

PÁTEK
13/12

08:00 - 12:00 **Vánoční prodejní výstava** v aule

14:00 - 18:00 **Vánoční prodejní výstava** v aule

15:00 - 18:00 **Výtvarné dílničky**
výroba vánočních dekorací pro žáky i veřejnost na 2. patře školy

Těšíme se na společně strávené chvíle v adventním čase.

www.oajl.cz

1994-2019 25 let

Studenti s TP a majoritní společnost v JL a blízkém okolí
Anketa 2019-2020

Milá respondentko, milý respondente,
dovoluji si Vám předložit následující anketu, jehož vyplnění by mělo napomoci ke zmapování vztahu majoritní společnosti k tělesně postiženým. Dále bych se touto cestou ráda dozvěděla, jaký je Váš vztah ke studentům a zaměstnancům Obchodní akademie Janské Lázně a k aktivitám Střediska volného času při OAJL. Toto dotazníkové šetření provádím v rámci své bakalářské práce „Studenti s tělesným postižením a majoritní společnost v Janských Lázních a blízkém okolí“ při studiu na Univerzitě v Hradci Králové. Výsledky šetření použiji jako názorný příklad. Celý výzkum probíhá přísně anonymně. Všem zúčastněným osobám zaručuji, že jimi uvedená data budou použita výhradně pro potřeby tohoto výzkumu a nebudou poskytnuta jakékoli třetí straně.

Ráda bych Vám poděkovala za Váš čas a pozornost, kterou jste věnovali vyplnění této ankety.

Lenka Davidová

V následujícím dotazníku zaškrtněte, není-li uvedeno jinak, vždy jen jednu z možností.

1. Jakou máte dnes náladu? Jak se dnes cítíte?

- a) je mi skvěle
- b) příjemnou
- c) mohlo by to být lepší
- d) ani nevím, nic moc
- e) vstal/a jsem „levou nohou“

2. Do které věkové kategorie patříte?

- a) 15 – 18 let
- b) 19 – 26 let
- c) 27 – 45 let
- d) 46 – 65 let
- e) 66 a více let

3. Jaké je vaše pohlaví?

- a) muž
- b) žena

4. Jaké máte zkušenosti s lidmi s postižením?

- a) žádné
- b) s handicapovanými se setkávám zřídka
- c) s handicapovanými se setkávám často
- d) mám ve svém blízkém okolí osobu s handicapem
- e) sám jsem handicapovaný

ČÁST A – OAJL a SVČ

5. Víte o existenci Obchodní Akademie Olgy Havlové pro tělesně postižené v Janských Lázních? Pokud ano, uveďte odkud a jak dlouho.

- a) ANO
- b) NE

6. Víte pro jaké studenty je škola určena? Pokud ANO uveďte.

- a) ANO
- b) NE

7. Víte o Středisku volného času při Obchodní Akademii Janské Lázně?

- a) ANO
- b) NE

8. Navštěvujete Vy nebo Vaše děti nebo nějaký kroužek při Středisku volného času? Pokud ano, kde jste se o něm dozvěděl?

- a) ANO
- b) NE

ČÁST B – DĚTSKÝ PLES

9. Odkud jste se o této akci dozvěděli?

- a) z internetu
- b) ze sociálních sítí (facebook, twiter, instagram, apod.)
- c) od přátel
- d) od žáků nebo zaměstnanců školy
- e) z propagačních materiálů (plakáty, letáky, apod.)
- f) jsem pravidelným účastníkem této akce, vím kde informace najít
- g) jiné:

10. Po kolikáté jste na této akci?

- a) poprvé
- b) podruhé
- c) potřetí
- d) více jak potřetí
- e) navštěvuji ji pravidelně od jejího počátku

11. Víte o tom, že akci připravují studenti Obchodní Akademie Janské Lázně?

- a) ANO
- b) NE

12. Líbí se Vám akce tohoto typu?

- a) určitě ANO, akce se zúčastním i příště
- b) spíše ANO
- c) nevím
- d) spíše NE
- e) určitě NE, příště se již nezúčastním

13. Co se Vám na plese nejvíce líbilo?

.....

.....

.....

.....

ČÁST C – VELIKONOČNÍ DĚLÁNKY

(Prosím o vyplnění pouze v případě, že akci znáte a alespoň jednou jste se jí zúčastnili.)

14. Odkud jste se o této akci dozvěděli?

- a) z internetu
- b) ze sociálních sítí (facebook, twiter, instagram, apod.)
- c) od přátel
- d) od žáků nebo zaměstnanců školy
- e) z propagačních materiálů (plakáty, letáky, apod.)
- f) jsem pravidelným účastníkem této akce, vím kde informace najít

15. Kolikrát jste Velikonoční děláanky navštívili?

- a) 1x
- b) 2x
- c) 3x
- d) více jak 3x
- e) navštěvuji ji pravidelně od jejího počátku

16. Víte o tom, že akci připravují studenti Obchodní Akademie Janské Lázně?

- a) ANO
- b) NE

17. Líbí se Vám akce tohoto typu?

- a) Určitě ANO, akce se zúčastním i příště
- b) Spíše ANO
- c) nevím/nebudu se vyjadřovat
- d) Spíše NE
- e) Určitě NE, příště se již nezúčastním

18. Co se Vám na Velikonočních dělánkách nejvíce líbí?

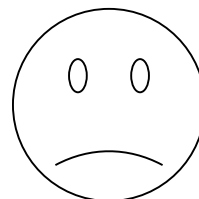
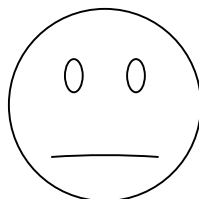
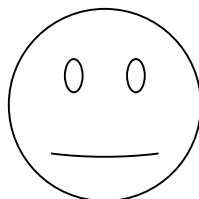
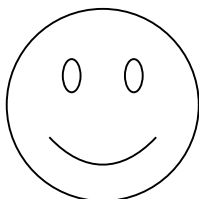
.....

.....

.....

.....

19. Jak se cítíte po vyplnění dotazníku?

Vyhodnocení ankety

Otázka 1	Jakou máte dnes náladu? Jak se dnes cítíte?	Vyhodnocení
	je mi skvěle	36
	příjemnou	66
	mohlo by to být lepší	6
	ani nevím, nic moc	0
	vstal/a jsem „levou nohou“	0
Otázka 2	Do které věkové kategorie patříte?	Vyhodnocení
	Věk 15 – 18	18
	Věk 19 – 26	12
	Věk 27 – 45	60
	Věk 46 – 65	15
	Věk 65 a více	3
Otázka 3	Jaké je vaše pohlaví?	Vyhodnocení
	muž	39
	žena	69
Otázka 4	Jaké máte zkušenosti s lidmi s postižením?	Vyhodnocení
	žádné	6
	s handicapovanými se setkávám zřídka	9
	s handicapovanými se setkávám často	45
	mám ve svém blízkém okolí osobu s handicapem	18
	sám jsem handicapovaný	30
	Víte o existenci Obchodní akademie Olgy Havlové pro tělesně postižené v Janských Lázních? Pokud ano, uveďte odkud a jak dlouho.	Vyhodnocení
Otázka 5	ano	81
	ne	27
	návštěvníci Janských Lázní a chodí okolo	12
	žijí v Janských lázních	15
	bývalý student	3
	neví	3
	doporučeno od přátel	3
	z webových stránek	3
	student OAJL	3
	ostatní	66
Otázka 6	Víte pro jaké studenty je škola určena? Pokud ANO uveďte.	Vyhodnocení
	ano	81
	ne	27
	pro postižené	81
Otázka 7	Víte o Středisku volného času při Obchodní akademii Janské Lázně?	Vyhodnocení
	ano	81
	ne	27
Otázka 8	Navštěvujete Vy nebo Vaše děti nebo nějaký kroužek při Středisku volného času? Pokud ano, kde jste se o něm dozvěděl?	Vyhodnocení
	ano	39
	ne	69
	od kolegů v práci	3
	z webu	9
	věděla manželka	3
	studuji tam	3
	ve škole	6

Na dodatečnou otázku odpovědělo pouze 24 respondentů.

ČÁST B - DĚTSKÝ PLES

Otázka 9	Odkud jste se o této akci dozvěděli?	Vyhodnocení
	z internetu	33
	od přátel	9
	od žáků nebo zaměst.školy	18
	z propagačních materiálů	24
	jsem pravidelným účastníkem této akce, vím kde informace najít	24
Otázka 10	Po kolikáté jste na této akci?	Vyhodnocení
	poprvé	42
	podruhé	18
	potřetí	21
	více jak 3x	15
	navštěvuje pravidelně	12
Otázka 11	Víte o tom, že akci připravují studenti Obchodní akademie Janské Lázně?	Vyhodnocení
	ano	87
	ne	21
Otázka 12	Líbí se Vám akce tohoto typu?	Vyhodnocení
	určitě ano	87
	spíše ano	15
	nevím	6
	spíše ne	0
	určitě ne	0
Otázka 13	Co se Vám na plese nejvíce líbilo?	Vyhodnocení
	tombola	12
	pěkné pohádkové postavy	12
	fotokoutek	9
	celková organizace	33
	tanec a hudba	15
	zdraví i hendikepovaní pospolu	9
	všechno	18

ČÁST C – VELIKONOČNÍ DĚLÁNKY

Otázka 14	Odkud jste se o této akci dozvěděli?	Vyhodnocení
	z internetu	9
	od přátel	9
	od žáků nebo zaměst.školy	24
	z propagačních mater.	24
	jsem pravidelným účastníkem této akce, vím kde informace najít	12
Otázka 15	Kolikrát jste Velikonoční děláanky navštívili?	Vyhodnocení
	poprvé	14
	podruhé	17
	potřetí	17
	více jak 3x	10
	navštěvuje pravidelně	20
Otázka 16	Víte o tom, že akci připravují studenti Obchodní akademie Janské Lázně?	Vyhodnocení
	ano	69
	ne	9
Otázka 17	Líbí se Vám akce tohoto typu?	Vyhodnocení
	určitě ano	66
	spíše ano	9
	nevím	3
	spíše ne	0
	určitě ne	0
Otázka 18	Co se Vám na plese nejvíce líbilo?	Vyhodnocení
	výroba velikonoční dekorace	29
	dílny	18
	propojení postižených s majoritní společností	12
	všechno	19
Otázka 19	Jak se cítíte po vyplnění dotazníku?	Vyhodnocení
	velmi dobře	72
	spíše dobře	3
	spíše špatně	3
	velmi špatně	0